

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 01. oktobra 2020.godine
Br. Ref.:RK1622/20

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI01/19

Podnosilac

Fatos Rizvanolli

**Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova PML. br. 242/2017 od 30.
aprila 2018. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërzhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Fatos Rizvanolli (u daljem tekstu: podnosilac zahteva), koga zastupa advokat Besnik Berisha iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude Vrhovnog suda Kosova PML. br. 242/2017 od 30. aprila 2018. godine u vezi sa presudom Apelacionog suda PAKR. br. 100/2017 od 23. maja 2017. godine i presudom Osnovnog suda u Uroševcu PKR-65/16 od 18. januara 2017. godine.
3. Osporena presuda [PML. br. 242/2017] Vrhovnog suda uručena je podnosiocu zahteva dana 14. septembra 2018. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenih odluka, kojima su navodno povređeni članovi 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo], 33.1 [Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima], 36. [Pravo na privatnost] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo u vezi sa članovima 6. (Pravo na pravično suđenje), 7. (Kažnjavanje samo na osnovu zakona) i 8. (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na članu 113.1 i 7. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 4. januara 2019. godine, podnosilac zahteva je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 9. januara 2019. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Bekima Sejdiua za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje sastavljeno od sudija: Selvete Gërxhaliu-Krasniqi (predsedavajuća), Radomir Laban i Nexhmi Rexhepi (članovi).
8. Dana 14. februara 2019. godine, podnosilac zahteva je obavešten o registraciji zahteva i od njega je traženo da dostavi dokaze o datumu prijema osporene odluke. Istog dana, kopija zahteva je poslata Vrhovnom sudu.
9. Dana 3. februara 2020. godine, Sud je tražio spis predmeta od Osnovnog suda u Uroševcu. Dana 5. februara 202, Osnovni sud u Uroševcu je dostavio spis predmeta Sudu.

10. Dana 1. jula 2020. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca Bekima Sejdiua i većinom glasova glasalo protiv predloga sudije izvestioca da se zahtev proglaši prihvatljivim i slučaj razmotri u meritumu.
11. Istog dana, sudija izvestilac je na osnovu pravila 58. (4) [Razmatranje i glasanje] Poslovnika tražio od predsednice Suda da se iz većine Veća za razmatranje imenuje drugi sudija za pripremu rešenja o neprihvatljivosti.
12. Istog dana, na osnovu gore navedenog pravila, predsednica Suda je imenovala sudiju Radomira Labana, kao jednog od sudija Veća za razmatranje, da pripremi rešenje o neprihvatljivosti.
13. Dana 2. septembra 2020. godine, sudija Radomir Laban je predstavio Sudu rešenje o neprihvatljivosti.

Pregled činjenica

A) POSTUPCI POVODOM PRIGOVORA NA DOKAZE I ZAHTEVA ZA ODBACIVANJE OPTUŽNICE

14. Iz spisa predmeta proizilazi da je Specijalno tužilaštvo Republike Kosovo (u daljem tekstu: Specijalno tužilaštvo), dana 10. aprila 2014. godine, donelo rešenje o pokretanju istrage protiv podnosioca zahteva i nekoliko drugih lica (S.T., I.B., Y.B., I.K., A.R., B.B., J.R., Sh.K., J.K., B.Sh., A.F., L.K., L.K., F.K., H.K., I.K., Z.Q.), zbog osnovane sumnje da su gore pomenuta lica izvršila sledeća krivična dela: *Regrutovanje za terorizam*, predviđeno članom 139. Krivičnog zakonika Kosova; *Podsticanje na nacionalnu, rasnu, versku mržnju, nemir i netoleranciju*, predviđeno članom 147. Krivičnog zakonika Kosova; *Organizacija i učešće u terorističkoj grupi*, predviđeno članom 143. st. 2. Krivičnog zakonika Kosova; *Podstrekivanje na vršenje terorističkog napada*, predviđeno članom 141. Krivičnog zakonika Kosova.
15. Dana 24. marta 2016. godine, Specijalno tužilaštvo podnelo je Osnovnom sudu u Uroševcu – Odeljenje za teška krivična dela (u daljem tekstu: Osnovni sud), optužnicu PPS. br. 39/2014, protiv podnosioca zahteva zbog krivičnog dela *regrutovanje za terorizam u saizvršilaštvu*, predviđenog članom 139. u vezi sa članom 31. Krivičnog zakonika Kosova.
16. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je osporio prihvatanje dokaza i tražio odbacivanje optužnice pred Osnovnim sudom.
17. Dana 30. maja 2016. godine, Osnovni sud je rešenjem PKR. br. 65/2016, odbio, kao neosnovan, zahtev za odbacivanje optužnice i prigovor na dokaze, koje je podnela odbrana podnosioca zahteva.
18. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu, navodeći bitne povrede odredaba krivičnog postupka (član 384. st. 1 tačka 1.7 i

- 1.12, kao i st. 2. tačka 2.1 ZKPK-a), kao i pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, sa predlogom da Apelacioni sud u Prištini preinači ožalbeno rešenje i usvoji prigovor na dokaze i zahtev za odbacivanje optužnice.
19. Dana 20. juna 2016. godine, Apelacioni sud je rešenjem Pn. br. 454/16, odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca i potvrdio rešenje Osnovnog suda PKR. br. 65/2016 od 30. maja 2016. godine.
  20. Dana 20. juna 2016. godine, Specijalno tužilaštvo je na osnovu članova 240.1 i 252.5 Zakonika o krivičnom postupku br. 04/L-123 (u daljem tekstu: ZKP), podnelo Osnovnom sudu izmenjenu optužnicu protiv podnosioca zahteva, zbog krivičnog dela: *Regrutovanje za terorizam u saizvršilaštvu*, iz člana 139. u vezi sa članom 31. Krivičnog zakonika Republike Kosovo (u daljem tekstu: KZK). Ovom optužnicom, podnosilac zahteva je optužen za isto krivično delo ali sa opširnijim opisom.
  21. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je osporio prihvatanje dokaza i tražio odbacivanje izmenjene optužnice pred Osnovnim sudom u Uroševcu.
  22. Dana 5. avgusta 2016. godine, Osnovni sud u Uroševcu je rešenjem PKR. br. 65/2016, odbio, kao neosnovan, zahtev podnosioca za odbacivanje optužnice i prigovor na dokaze.
  23. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je izjavio žalbu protiv rešenja Osnovnog suda, navodeći bitne povrede odredaba krivičnog postupka i pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, sa predlogom da Apelacioni sud u Prištini preinači ožalbeno rešenje i usvoji prigovor na dokaze i zahtev za odbacivanje optužnice.
  24. U gore navedenoj žalbi, podnosilac zahteva je naveo da je: *"[...] apelovano rešenje protivrečno, nejasno, neobrazloženo dobro i nije sastavljeno u skladu sa članom 370 stav 7 ZKPK-a, pošto svi priloženi dokazi kao podrška optužnici ne utvrđuju dobro osnovanu sumnju da je njegov štićenik izvršio poziv ili da je podsticao neko drugo lice da bude član-da se učlani u terorističku grupu ISIS, da učestvuje u izvršenju nekog terorističkog dela ili aktivnosti terorističke grupe, stoga, u nedostatku dokaza koji podržavaju dobro osnovanu sumnju i zbog zakonske nepodobnosti i neprihvatljivosti dokaza kao što su: službeni memorandum poz. na br. 06/1-03/330/2016 od 24.05.2016. godine, zapisnik o saslušanju svedoka I.S., ovlašćenje iz Ekonomske Banke, video snimak Aerodroma Prištine, retroaktivan nalog, nedostatak naloga o uzimanju video snimka i transkripta komunikacija između Fatos Rizvanolli i L.M. i NNS br. 34/14, od 15.03.2016. godine, potvrde Centra za registraciju vozila, izjave I.B., obaveštenja o raskidu sporazuma za kiriju i obaveštenja za Policiju Kosova od U.P. „Auto Priština“, odbrana smatra da optužnica protiv njegovog štićenika proizilazi da je u suprotnosti sa zakonom i bez dovoljno dokaza da se dalje procesuiru".*
  25. Dana 25. avgusta 2016. godine, Apelacioni sud je u veću sastavljenom od sudija H.H., D.M. i Xh.A., rešenjem PN. br. 609/16, odbio, kao neosnovanu, žalbu

podnosioca zahteva izjavljenu protiv rešenja Osnovnog suda br. 65/2016 od 5. avgusta 2016. godine.

26. Apelacioni sud je, između ostalog, objasnio: *“Po oceni Apelacionog suda, gore navedeni žalbeni navodi nisu osnovani. Zato što, prvostepeni sud je apelovanim rešenjem o odbačenju optužnice pazio po navodima iz prigovora da oceni i na pravičan način je dao dovoljne razloge da podignuta optužnica od strane Osnovnog tužilaštva u Uroševcu ima dovoljno dokaza da bi podržao dobro osnovanu sumnju da je optuženi izvršio krivično delo za koje se optužuje, dok sada nema ubedljivih argumenata i koji ne sadrže nijednu od zakonskih osnova za koju bi mogao da se odbaci optužnica, onako kako se zahteva po odredbama iz člana 250 stav 1 pod stavovi 1.1., 1.2., 1.3. i 1.4. ZKPK-a. [...] prvostepeni sud je dao na opširan način razloge u vezi sa osnovanom sumnjom oko osporenih dokaza i pravično je utvrdio da postoji dovoljno dokaza prihvatljivih u zakonsko-postupačnom pogledu, zasnivajući se na dokaze koji se nalaze u spisima predmeta i iz postupaka opisanih u optužnici, sada postoje suštinski elementi krivičnog dela za koje je optužen optuženi [...] dok su navodi odbrane optuženog neosnovani da se ovi dokazi proglašavaju kao neprihvatljivi dokazi, a što u suštini nijedan od njih ne sadrži nijedan dokaz kojim bi se utvrdilo suprotno od optužnice, tako da i zahtevi za odbacivanje optužnice imaju zakonsku osnovu”.*

B) POSTUPCI GLAVNOG PRETRESA I PRAVNOG SREDSTVA

27. Iz spisa predmeta se primećuje da je pred Osnovnim sudom održano nekoliko glavnih pretresa, i to dana 08.04.2016. godine, 14.04.2016. godine, 04.07.2016. godine, 11.10.2016. godine, 04.11.2016. godine, 25.11.2016. godine, 21.12.2016. godine, 22.12.2016. godine, 29.12.2016. godine i 30.12.2016. godine.
28. Inače, iz zahteva podnosioca se primećuje da je Specijalno tužilaštvo, dana 29. decembra 2016. godine, ponovo izmenilo optužnicu, precizirajući njenu izreku i stavljajući podnosiocu zahteva na teret i krivično delo *“Učešće u terorističkoj grupi”*, predviđeno članom 113. KZK-a u vezi sa članom 23. st. 2. KZK-a.
29. Dana 18. januara 2017. godine, Osnovni sud je presudom PKR-65/16, oglasio podnosioca zahteva krivim i izrekao mu kaznu zatvora u trajanju od 7 (sedam) godina, za *“produženo krivično delo regrutovanje za terorizam u saizvršilaštvu”* iz člana 139. u vezi sa članom 31. KZK-a. Podnosiocu zahteva je u izrečenu kaznu uračunato i vreme koje je proveo u pritvoru od 16. marta 2016. godine.
30. U ovoj presudi je između ostalog obrazloženo sledeće: *“...na osnovu dokaza predodčenih na glavnom pretresu, utvrđeno je da je optuženi u vremenskom periodu od 2011-2014 godine, u saizvršilaštvu sa sada osuđenim ZQ i IB, upućivao pozive drugim licima da učestvuju u izvršenju terorističkih akata na taj način što je vršio propagandu i postavljajući na elektronskim uređajima-računarima fotografije sa sadržajem i pozivima na džihad [...] svim izvedenim i ocenjenim dokazima je utvrđeno da je optuženi u vremenskom periodu 2011-2014, radi podržavanja i olakšavanja terorističkih aktivnosti licima koja su*

učestvovala u borbama u Siriji, kao pripadnika terorističkih organizacija ISIS i Al Nusra, pružao materijalna sredstva i resurse radi olakšavanja radnji ovih lica koja su učestvovala u tim organizacijama, stavljajući im na raspolaganje, upotrebu i korišćenje svoja vozila kojima su ta lica putovala i koristila, a zatim su se ova lica bavila aktivnostima u tim terorističkim organizacijama [...]. Okrivljeni Fatos Rizvanolli je oslobođen optužbe pod tačkama 2, 3 i 5 optužnice za produženo krivično delo izvršeno u saizvršilaštvu, organizacija, podržavanje i učešće u grupama zbog toga što nije dokazano da je okrivljeni izvršio ovo krivično delo”.

31. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je protiv gore navedene presude izjavio žalbu Apelacionom sudu, navodeći bitne povrede odredaba postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, povredu krivičnog zakona i zbog odluke o krivičnoj sankciji, sa predlogom da se žalba usvoji, a pobijana presuda preinači na taj način što će podnosilac zahteva biti oslobođen optužbe ili da se ista ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.
32. Dana 23. maja 2017. godine, Apelacioni sud je presudom PAKR. br. 100/2017, odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio presudu Osnovnog suda PKR-65/16 od 18. januara 2017. godine.
33. Apelacioni sud je, između ostalog, obrazložio sledeće: *“[...] sve postavljene fotografije u njegovoj elektronskoj opremi-računaru i mobilnom telefonu, pozivi za džihad, delovi Kurana, fotografije iz rata u Siriji koje rezultiraju iz izveštaja obaveštenja – analize i ispitivanja elektronske opreme optuženog sa poz. na br. 06/1-03/385-2016 od 14.07.2016. godine, dovode do jedinog zaključka da je optuženi u saizvršilaštvu sa sada osuđenima ZQ i IB su pozivali ostala lica da bi učestvovali u izvršenju terorističkih dela i da je podržao terorističke aktivnosti organizacija "ISIS" i "Al Nustra", kao što je sa pravom zaključio i prvostepeni sud. Zatim, samom činjenicom da je osuđeni stavio na raspolaganje upotrebu i korišćenje njegovih vozila licima ShA, SH, ZQ, LM i IB, sa kojima su ova lica putovala, a da su se ova lica bavila aktivnostima terorističkih organizacija, a što se utvrđuje da sva vozila koja su data pod kirijom bila su vlasništvo biznisa "Automarket" 2014. godine i da su kasnije prešla na vlasništvo T.U.P. "Tosi", dok na osnovu knjiga za registraciju poslovnih aktivnosti ovih firmi proizilazi da su evidentirana sva vozila data pod kirijom i sva kupoprodaja drugih vozila ali nije vođena evidencija za davanje pod kirijom gore navedenim licima, je više nego jasno da je optuženi njegovim postupcima konzumirao i drugi element krivičnog dela - obezbeđenje fondova ili materijalnih resursa licima koji su učestvovali u ratovima u Siriji kao pripadnici terorističkih organizacija (ISIS i Al Nusra)”.*
34. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je podneo Vrhovnom sudu zahtev za zaštitu zakonitosti protiv gore navedenih presuda Apelacionog i Osnovnog suda, navodeći da su one zahvaćene bitnim povredama odredaba krivičnog postupka i povredama krivičnog zakona, sa predlogom da se pobijane presude preinače, na taj način što će podnosilac zahteva biti oslobođen optužbe ili da se iste ukinu i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

35. Ukratko, glavni navodi i argumenti koji su izneti u zahtevu za zaštitu zakonitosti su bili da je *“presuda Apelacionog suda zahvaćena bitnim povredama odredaba krivičnog postupka zbog toga što je Apelacioni sud propustio da navede jasne, logične, pravne i dosledne razloge za odbijanje navoda koje je odbrana predočila u žalbi protiv presude Osnovnog suda, kao i da ukaže na povrede zakona koje je razmotrio po službenoj dužnosti. Kada je postupio na ovaj način, Apelacioni sud je propustio da pravilno i tačno razradi i obrazloži razloge zbog kojih je izjavljena žalba protiv presude, kao i da konkretno i tačno izloži da nije došlo do povrede člana 394.1 ZKP-a, a samim tim je zahvatio svoju presudu bitnim povredama odredaba krivičnog postupka”*.
36. Podnosilac zahteva je dalje u ovom zahtevu istakao da je u svojoj žalbi izjavljenoj Apelacionom sudu argumentovao da je presuda Osnovnog suda u potpunosti zasnovana na neprihvatljivim dokazima (pominjući svaki od njih pojedinačno).
37. Dana 30. aprila 2018. godine, Vrhovni sud je presudom Pml. br. 242/2017, odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti podnosioca zahteva, podnet protiv presude Osnovnog suda PKR-65/16 od 18. januara 2017. godine i presude Apelacionog suda PAKR. br. 100/2017 od 23. maja 2017. godine.
38. Vrhovni sud je obrazložio da *“prvostepena presuda sadrži razloge za odlučujuće činjenice i o tome zašto se jedna činjenica smatra utvrđenom ili ne utvrđenom. U ovoj presudi je ocenjena odbrana osuđenog i svaki izvedeni dokaz posebno i u vezi jedan sa drugim, kao što se zahteva odredbom iz člana 361 stav 2 ZKPK”*.
39. Nadalje, Vrhovni sud je zasebno ispitao navode i argumente koje je izneo osuđeni (podnosilac zahteva) u vezi sa sledećim pitanjima: a) da li je podnosilac zahteva vlasnik firme za iznajmljivanje motornih vozila “Tosi”, kao i da li je preko ove firme pružena podrška putem davanja vozila na usluživanje licima koja su osumnjičena ili osuđena za terorizam (ShA, SH, ZQ, LM i IB); b) da li je podnosilac zahteva omogućio putovanje u Siriju licima PB, ShK, HD, KM i IB; c) da li je prvostepeni sud zasnovao svoju presudu i na izjavi Ilira Berishe datoj ne samo na glavnom pretresu, već i u policiji; d) prihvatljivosti materijala sa propagandnim sadržajem radi podržavanja terorističkih aktivnosti organizacija ISIS i Al Nusra kao dokaza; e) proširenje optužnice od strane državnog tužioca; f) prihvatljivosti sudskih naredbi za sprovođenje tajnih mera kao dokaza; h) oduzimanje stvari podnosioca zahteva; i) pogrešna primena krivičnog zakona u vezi sa osudom podnosioca. U vezi sa ovim navodima koji su izneti zahtevom za zaštitu zakonitosti, Vrhovni sud nije utvrdio nijednu povredu od strane nižestepenih sudova.

Navodi podnosioca zahteva

40. Podnosilac zahteva navodi da su odlukama redovnih sudova povređeni članovi 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo], 33.1 [Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima], 36. [Pravo na privatnost] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava.
41. Povredu gore navedenih ustavnih odredbi, podnosilac zahteva artikuliše navodeći: (i) povredu načela koje se odnosi na obrazloženu sudsku odluku; povredu prava na žalbu u suštinskom smislu, povredu načela slobodne ocene dokaza u krivičnom postupku, povredu načela koje se odnosi na nepristrasnost suda, povredu prava na saslušanje svedoka u vezi sa povredom načela kontradiktornosti; (ii) korišćenje dokaza na nezakonit način i u suprotnosti sa ustavnim pravima; (iii) povredu prava na privatnost; (iv) posledičnu povredu prava na odbranu, načela jednakosti oružja, kao i načela *in dubio pro reo*, i (v) povredu načela kažnjavanja samo na osnovu zakona.

Navod o povredi prava na obrazloženu odluku

42. Što se tiče prava na obrazloženu sudsku odluku, podnosilac zahteva navodi da je Vrhovni sud: (i) potpuno prevideo značajan broj bitnih povreda; (ii) propustio da oceni zakonitost navoda ne pružajući nijedan odgovor; (iii) potpuno proizvoljno iskrivio i prikrivio sadržaj spisa predmeta, što je rezultiralo otvorenom protivrečnošću između obrazloženja presude i spisa predmeta; i (iv) propustio da logično i koherentno poveže primenljiva pravila sa činjenicama slučaja, kao što se zahteva pravom na obrazloženu odluku.
43. U prilog navoda o obrazloženoj odluci, podnosilac zahteva se poziva na slučajeve KI72/12 i KI135/14 iz sudske prakse Suda i nekoliko predmeta iz sudske prakse ESLJP-a, i to Hiro Balani protiv Španije, Hirvisaari protiv Finske, Tatishvili protiv Rusije, i dr.

Navod o povredi načela koje se odnosi na nepristrasnost suda

44. Što se tiče načela koje se odnosi na nepristrasnost suda, podnosilac zahteva navodi da je: *“Apelacioni sud Kosova prilikom razmatranja žalbe protiv presude Osnovnog suda povredio načelo nepristrasnosti zbog nezakonitosti sastava pretresnog veća jer su predsednica veća sudija H.H., kao i sudija izvestilac D.M., prethodno učestvovali u istom krivičnom postupku prilikom potvrđivanja optužnice protiv g. Fatos RIZVANOLLIJA, dana 25.08.2016. godine, u istim svojstvima”*.
45. Podnosilac zahteva takođe navodi: *“Kako se ispostavlja, sudija HH je učestvovala dva puta u svojstvu predsednice veća koja su razmatrala žalbe protiv rešenja o potvrđivanju optužnice i protiv presude Osnovnog suda u Uroševcu. Isto tako, i sudija DM je učestvovao dva puta u svojstvu sudije izvestioca i člana u većima koja su razmatrala žalbe protiv rešenja o potvrđivanju optužnice i protiv*

presude Osnovnog suda u Uroševcu [...] Iz gore navedenih činjeničnih okolnosti proizilazi da su sudije HH i DM razmatrali i meritorno rešili krivični predmet protiv g. Fatosu RIZVANOLLIJA, iskazujući svoje ubedeње o njegovoj krivici”.

46. Podnosilac zahteva dalje navodi: “*Sudije HH i DM su u skladu sa članom 39.2 ZKP-a morali ex officio da obaveste Apelacioni sud o neophodnosti njihovog izuzeća iz sastava veća za razmatranje žalbe izjavljene protiv presude Osnovnog suda u Uroševcu, upravo zbog njihovog učešća u određenoj prethodnoj fazi u istom krivičnom predmetu, a to iz razloga što je rešenje PN. br. 609/16 od 25.08.2016. godine, predstavljalo zvanični spis sadržan u spisima predmeta”.*
47. Podnosilac zahteva tvrdi da je i sudija MM prethodno sudila u njegovom predmetu, i s tim u vezi naglašava: “*Sudija MM je prvo učestvovala u krivičnom predmetu protiv g. Fatosu RIZVANOLLIJA prilikom donošenja rešenja PN. br. 454/16 od 20.06.2016. godine, kojim je odbijena kao neosnovana žalba koju je odbrana g. Fatosu RIZVANOLLIJA izjavila protiv prvog rešenja Osnovnog suda u vezi sa odbacivanjem optužnice i pobijanjem dokaza [...] Iako sudija MM nije učestvovala u razmatranju gore navedene žalbe, na osnovu sigurnih i zaštićenih informacija kojima raspolaže ovlašćeni zastupnik g. Fatosu RIZVANOLLIJA, u skladu sa Zakonom 04/L-043 o zaštiti informatora, proizilazi da je konkretan slučaj g. Fatosu RIZVANOLLIJA razmotrio i rešio samo jedan sudija, tačnije SAMO sudija MM, koja je takođe sastavila i presudu Apelacionog suda PAKR. br. 100/2017, kojom je potvrđena osuđujuća presuda proglašena od strane Osnovnog suda u Uroševcu [...] Bez obzira na našu nemogućnost da otkrijemo identitet informatora zbog suštinskih garancija predviđenih gore navedenim zakonodavstvom, Ustavni sud može da iskoristi svoj direktan pristup i obezbedi potrebne tehničke informacije o tome KO je sastavio presudu PAKR. br. 100/2017, na KOM računaru je sastavljena ista i samim tim KO je de facto razmotrio i rešio krivični predmet protiv g. Fatosu RIZVANOLLIJA”.*
48. U prilog navoda o povredi načela koje se odnosi na nepristrasnost suda, podnosilac zahteva se poziva na slučaj br. KI06/12 iz sudske prakse Suda i nekoliko predmeta iz sudske prakse ESLJP-a, i to *Kyprianou protiv Kipra, Piersack protiv Belgije, Grieves protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, i dr.

Navod o povredi prava na saslušanje svedoka ZQ i ShA

49. Što se tiče prava na saslušanje svedoka (načelo kontradiktornosti), podnosilac zahteva navodi da su redovni sudovi tokom sprovođenja krivičnog postupka povredili ustavno pravo zagarantovano članom 31.4 Ustava zbog odbijanja da se saslušaju svedoci ZQ i ShA.
50. Podnosilac zahteva navodi: “*Ustavno pravo g. Fatosu RIZVANOLLIJA da poziva relevantne svedoke u vezi sa inkriminirajućim činjenicama koje mu se stavljaju na teret sistematski je kršeno u svim stadijumima krivičnog postupka protiv njega, uključujući i prethodni postupak, prvostepeno suđenje, odlučivanje*

povodom žalbe u drugom stepenu, kao i odlučivanje povodom vanrednog pravnog sredstva pred Vrhovnim sudom Kosova”.

51. *Podnosilac zahteva tvrdi da je: “odbijanje Osnovnog suda da sasluša svedoka ZQ protivzakonito jer je ime dotičnog svedoka pomenuto u optužnici kao lica sa kojim je podnosilac zahteva “izvršio krivična dela u saizvršilaštvu”. Ime svedoka ZQ je takođe prisutno i u tački i izreke presude Osnovnog suda, koja je u celosti prihvaćena i od strane Apelacionog suda”.*
52. *U tom smislu, podnosilac zahteva ukazuje na obrazloženje Osnovnog suda o odbijanju saslušanja svedoka ZQ: “...Odbija se predlog da se u svojstvu svedoka sasluša ZQ jer njegovo prisustvo i saslušanje kao svedoka neće biti predmet krivičnog predmeta, a navodi u optužnici u ovom predmetu nemaju nikakve veze ili relevantnost za radnje optuženog”.*
53. *Podnosilac zahteva takođe naglašava i relevantni deo optužnice (PPS br. 39/2014) koji se odnosi na svedoka ZQ: “...s umišljajem sa okrivljenim ZQ, I.B. i S.T. učestvovao u izvršenju terorističkih radnji i u aktivnostima terorističke grupe...”. Podnosilac zahteva dodaje: “Ovaj nalaz Osnovnog suda, koji protivzakonito i nelogično uvažava Apelacioni sud i koji se u potpunosti ignoriše od strane Vrhovnog suda, nije spojiv sa sadržajem optužnice PPS. br. 39/2014, podnete dana 20.06.2016. godine, na osnovu koje je održan glavni pretres”.*
54. *Na osnovu napred navedenog, podnosilac zahteva zaključuje: “Iz tih razloga je obrazloženje Osnovnog suda o odbijanju predloga da se u svojstvu svedoka pozove ZQ, koje je podržano i od strane Apelacionog suda, arbitrarno i ozbiljno krši pravo g. Fatosu RIZVANOLLIJA da pozove svedoke koji mogu da obelodane činjenice, a koje pravo je zagarantovano članom 31.4 Ustava Republike Kosovo”.*
55. *Što se pak tiče odbijanja Osnovnog suda da sasluša svedoka ShA, podnosilac zahteva navodi: “Isto tako, iako se u tački I izreke presude Osnovnog suda, koju je u celosti uvažio i Apelacioni sud, g. Fatosu RIZVANOLLIJU stavlja na teret inkriminirajuća radnja stavljanja na raspolaganje, dana 17.10.2011. godine, motornog vozila tipa “Toyota”, registarskih oznaka 01-877-CF, u korist lica ShA, Osnovni sud je odbio predlog odbrane da se g. ShA pozove u svojstvu svedoka, uz obrazloženje da je “njegovo prisustvo pred sudom i njegovo dovođenje da svedoči direktno pred sudom, veoma otežano i nemoguće, iskrivljavajući zahtev odbrane, ne pružajući nijedan jedini razlog o tome zašto je nemoguće osigurati njegovo svedočenje, a takođe ne čineći nijedan jedini napor da pozove g. ShA u svojstvu svedoka”.*
56. *Podnosilac zahteva naglašava da njegova odbrana nije tražila da svedok ShA svedoči tako što će biti fizički prisutan, već putem video linka. Podnosilac zahteva dodaje da je odbijanje saslušanja svedoka ShA arbitrarno, pri čemu se Osnovni sud izjasnio da je: “Njegovo prisustvo pred sudom i njegovo dovođenje da svedoči direktno pred sudom, veoma otežano i nemoguće”.*

57. Sledstveno navedenom, podnosilac zahteva tvrdi: *“Osnovni sud, iako je znao mesto na kojem se nalazi ShA, zbog toga što je posedovao izveštaj o njegovoj isporuci Makedoniji, nije učinio nijedan jedini napor da stupi u kontakt sa makedonskim vlastima i osigura njegovo svedočenje putem video linka, u potpunoj suprotnosti sa [...] procesnim garancijama iz člana 6.3 EKLJP”*.
58. U tom smislu, podnosilac zahteva dodaje: *“Odbijanje Osnovnog suda je bilo kategorično i momentalno, ne učinivši ni najmanji napor da u najmanju ruku stupi u kontakt sa makedonskim vlastima, i da putem međunarodne pravne pomoći traži da se osigura svedočenje ShA putem video linka”*.
59. U vezi sa odbijanjem sudova da se saslušaju svedoci ZQ i ShA, podnosilac zahteva dodaje: *“Dok je s jedne strane Osnovni sud stavio na teret i osudio g. Fatosu RIZVANOLLIJA za radnje inkriminirajuće relevantnosti, koje kao takve uvažava i Apelacioni sud, s druge strane, na potpuno arbitraran način zabranjuje g. Fatosu RIZVANOLLIJU pozivanje svedoka koji mogu obelodaniti činjenice zbog kojih je g. Fatos RIZVANOLLI osuđen”*.
60. U prilog tvrdnji o pravu na saslušanje svedoka ZQ i ShA, podnosilac zahteva se poziva na slučaj br. KI78/12, u kojem je Sud, između ostalog, utvrdio: *“Ustavni sud je primetio da osobe koje navode povredu člana 6.3.d EKLJP moraju dokazati ne samo da im nije bilo dozvoljeno da pozovu određenog svedoka, već i da je saslušanje svedoka bilo apsolutno neophodno kako bi se utvrdila istina i da je propustom da se sasluša svedok uskraćeno pravo na odbranu i pravičnost postupka u celini”*.
61. U tom smislu, podnosilac zahteva zaključuje: *“U konkretnom slučaju g. Fatos RIZVANOLLIJA ispunjeni su svi gore navedeni uslovi nametnuti sudskom praksom ESLJP-a i Ustavnog suda Kosova jer mu je onemogućeno saslušanje svedoka ZQ i ShA, čije saslušanje je bilo apsolutno neophodno radi utvrđivanja činjenica sadržanih u izreci optužnice, a zbog kojih je on kasnije oglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 7 godina, što je dovelo do ograničenja prava na odbranu i uticalo na pravičnost krivičnog postupka koji se vodio protiv njega u celini”*.
62. U prilog navoda o povredi načela kontradiktornosti, podnosilac zahteva se poziva na slučaj br. KI78/12 iz sudske prakse Suda i nekoliko predmeta iz sudske prakse ESLJP-a, i to Al Khawaja i Tahery protiv Ujedinjenog Kraljevstva, Tarau protiv Rumunije, Graviano protiv Italije, i dr.

Navod o korišćenju nezakonito pribavljenih dokaza

63. Što se tiče korišćenja nezakonito pribavljenih dokaza, podnosilac zahteva navodi: *“Apelacioni sud je pobrkao dokaz koji je osporila odbrana, te pogrešno ocenio i razmotrio prihvatljivost dokaza traženog na glavnom pretresu od 4.11.2016. godine, pod br. prot. 3002, izdatog od strane Direkcije za registraciju motornih vozila dana 23.11.2016. godine [...] Odbrana je tražila isključenje potvrde Agencije za civilnu registraciju, Direkcija za registraciju motornih vozila br. prot. 1159 od 27.05.2016. godine, a ne isključenje potvrde Agencije za civilnu registraciju, Direkcija za registraciju motornih vozila, br. prot. 3002 od 23.11.2016. godine”.*
64. S tim u vezi, podnosilac zahteva navodi: *“Apelacioni sud, ili nije dobro razumeo za koji je dokaz traženo isključenje, uprkos činjenici da je bio veoma tačno i detaljno naveden ili je po svaku cenu želeo da odbije ovu tvrdnju odbrane, navodno tako što je jedan dokaz zamenio drugim dokazom pribavljenim na glavnom pretresu, bez obzira na razliku u datumima, 27.05.2016. i 23.11.2016. godine, respektivno”.*
65. Podnosilac zahteva takođe tvrdi da su gore navedeni dokazi razmotreni van zakonskog roka i kaže: *“Predstavlja neprihvatljiv dokaz zbog toga što je pribavljena PO ISTEKU DOZVOLJENOG ZAKONSKOG ROKA ZA OKONČANJE ISTRAGE (član 159. ZKP-istraga je pokrenuta 10.04.2014. godine i po zakonu je ovaj rok istekao podizanjem optužnice, odnosno najkasnije 10.04.2016. godine), kao i BEZ ikakve naredbe ili rešenja od strane predsednika pretresnog veća o pribavljanju novih dokaza (član 288. ZKP)”.*
66. U prilog gore navedenoj tvrdnji, podnosilac zahteva je predočio dve tabele radi prikazivanja razlike između dva dokaza.
67. Podnosilac zahteva dalje tvrdi: *“U žalbi uloženoj protiv presude Osnovnog suda, odbrana je predočila da izveštaj obaveštenja-analiza ispitivanja elektronske opreme pod pozivom na br. 06/1-03/385-2016 od 14.07.2016. godine, svrstan pod rednim brojem 2, je bio neprihvatljiv dokaz, posto nije ispunio zahteve iz člana 138 ZKP i člana 147 ZKP”.* Podnosilac zahteva je naglasio da je prigovor na predmetni dokaz zasnovan na (i) nepostojanju ovlašćenja organa koji je izvršio veštačenje; (ii) odsustvu bitnih zahteva iz člana 138. i 147. ZKP-a.
68. Sledstveno navedenom, podnosilac zahteva dodaje: *“Pogledom na izveštaj obaveštenja-analizu ispitivanja elektronske opreme pod pozivom na br. 06/1-03/385-2016 od 14.07.2016. godine, proizilazi da veštačenje NIJE IZVRŠENO od strane Kosovske agencije za forenziku, kao ovlašćenog organa od Specijalnog tužilaštva za izvršenje veštačenja, nego od strane Sektora istrage Direkcije protiv terorizma, organ koji ulazi u organogram jedne druge državne institucije, dakle Policije Kosovo i nikada NIJE BIO OVLAŠĆEN od Tužilaštva za izvršenje veštačenja opreme nađene u PUP "Tosi" i "Auto Market”.*

69. Podnosilac zahteva naglašava: “Kosovska agencija za forenziku i Sektor istrage Direkcije protiv terorizma, koji deluje pri Policiji Kosova, SU DVA RAZLIČITA ORGANA, sa različitim i odvojenim odgovornostima. [...] Sektor istrage Direkcije protiv terorizma pri Policiji Kosova [...] NIJE IMAO NIKAKVO OVLAŠĆENJE za izvršenje veštačenja elektronske opreme”.
70. Podnosilac zahteva tvrdi da je Apelacioni sud kontradiktorno utvrdio da su oba organa, Kosovska agencija za forenziku i Sektor za istrage Direkcije za borbu protiv terorizma Policije Kosova, bila ovlašćena od strane tužioca.
71. Podnosilac zahteva takođe navodi da osporeni dokaz “ima suštinski nedostatak obaveznih podataka, predviđenih iz člana 138. i 147. ZKP”. Podnosilac skreće pažnju Sudu na to da član 138.3 ZKP-a utvrđuje da: “izveštaj veštaka koji ne ispunjava uslove propisane ovim članom smatraće se neprihvatljivim”.
72. Podnosilac zahteva tvrdi da osporena ekspertiza ima bitne nedostatke obaveznih podataka, predviđenih članovima 138. i 147. ZKP-a, pri čemu, između ostalog, nedostaju: (i) podaci o identitetu veštaka i podaci o istrazi (član 138. st. 1. podstav 1.1 ZKP-a); (ii) važna pitanja koja su relevantna za nevinost ili krivicu okrivljenog ili obim štete koja je nastala izvršenjem krivičnog dela (član 138. st. 1. podstav 1.2 ZKP-a); (iii) stručno iskustvo i kvalifikacije veštaka, razlozi zašto su oni relevantni i koliko je aktuelno to iskustvo ili te kvalifikacije (član 138. st. 1. podstav 1.3 ZKP-a); (iv) opis ekspertize (član 138. st. 1. podstav 1.5 ZKP-a); (v) objašnjenje da su analitičke prakse u toj oblasti opšteprihvaćene ili imaju naučne ili tehničke osnove (član 138. st. 1. podstav 1.6 ZKP-a), itd.
73. Sledstveno navedenom, podnosilac zahteva dodaje: “Po našem mišljenju, Apelacioni sud nije uopšte pročitao sadržaj osporenog dokumenta, jer je apsurdno i nimalo logički da, ako sa jedne strane, u sadržaju veštačenja osporenog od odbrane, nedostaju svi gore navedeni podaci, sa druge strane, na nepostojeći i protivrečni način suštinski podaci koji nedostaju, da se smatraju prisutnima i istinskima za Apelacioni sud”.

Navod o izjavi svedoka IB

74. Što se tiče izjave svedoka IB, podnosilac zahteva navodi da: “U žalbi podnetoj protiv presude Osnovnog suda, odbrana g. Fatos RIZVANOLLI je predstavila da je izjava I.B., data u policiji dana 23.05.2015. godine, svrstana pod rednim br. 12, bila neprihvatljiv dokaz, zato što je izjava data u svojstvu osumnjičenog lica i da se u primeni člana 123.5 ZKP, izjave okrivljenog mogu koristiti kao dokaz SAMO protiv njega, ali ne i protiv suoptuženika”.
75. U tom smislu, podnosilac zahteva ukazuje na obrazloženje Apelacionog suda u vezi sa iskazom IB: “stoji činjenica da je sud odbio predlog Tužioca da se pročita izjava I.B. data u policiji dana 23.07.2015. godine i uprkos ovoj činjenici sud zasniva presudu na ovu izjavu, ali se od ovoga ne može naglasiti da se presuda zasniva na neprihvatljive dokaze, **jer ova izjava nije ni bila izvedena**, dok

zasnivanje presude na ovu izjavu ne čini presudu pravno nestojećom kada se uzima u obzir činjenica da ova izjava nije jedini odlučujući dokaz na koji se zasniva presuda, odnosno jedini dokaz, jer zaključak suda što se tiče krivice optuženog se zasniva na jedan niz dokaza”.

76. Kada je reč o gore navedenom obrazloženju Apelacionog suda, podnosilac zahteva tvrdi: “Ova ocena Apelacionog suda, koja se potpuno podržava i od Vrhovnog suda je pogrešna, protiv zakonita, prema tome sledstveno i proizvoljna, zato što odbrana g. Fatos RIZVANOLLI nije nijednom predočila da presudu čini pravno nestojećom prosto fizičko prisustvo izjave IB date u policiji dana 23.07.2015. godine u spisima predmeta, nego je čini takvom UPOTREBA i ZASNIVANJE presude na ovu izjavu, koja je bila odbijena i nikada nije bila izvedena kao dokaz tokom sudske rasprave protiv g. Fatos RIZVANOLLI. [...] Pošto izjava IB data u policiji dana 23.07.2015. godine NIJE IZVEDENA NIJEDNOM KAO DOKAZ TOKOM SUDSKE RASPRAVE, onda ista nije ni trebala da se upotrebi u presudi Osnovnog suda. [...] Jedna takva suštinska povreda Osnovnog suda, u suprotnosti sa postupačnom obavezom iz članova 257.3 i 361.1. ZKP, ne bi trebalo uopšte da se toleriše ni od strane Apelacionog suda a ni od strane Vrhovnog suda, a što više, nikako nije trebalo da se kamuflira i legitimuje, onako kako su proizvoljno i protiv zakonito postupili navedeni sudovi. [...] Iz sadržaja spisa predmeta, proizilazi da JEDINI DOKAZ, kojim se utvrđuje tačka II izreke presude Osnovnog suda, koji se u potpunosti prihvata od Apelacionog suda i od Vrhovnog suda, je upravo i isključivo izjava IB, data u policiji dana 23.07.2015. godine, koju je Osnovni sud odlučio da ne izvede kao dokaz tokom sudske rasprave protiv g. Fatos RIZVANOLLI”.

Navod o povredi prava na privatnost

77. Što se tiče povrede prava na privatnost, podnosilac zahteva tvrdi: “U konkretnom slučaju g-dina. Fatos RIZVANOLLI, njegova odbrana je u celovitosti krivičnog postupka odvijenog protiv istog, stalno osporavao zakonitost i ustavnost kao dole naloga, zahtevajući njihovo odvajanje iz spisa predmeta: (i) Nalog za tajno fotografisanje ili video izviđanje po privatnim mestima od 14.04.2014. godine; (ii) Nalog za tajno fotografisanje i video izviđanje po privatnim mestima i tajni nadzor razgovora u privatnim mestima od 14.04.2014. godine; (iii) Nalog za snimanje telefonskih poziva od 14.04.2014. godine; Nalog za sprovođenje tajnih i tehničkih mera za izviđanje i istragu od 14.04.2014. godine; (iv) Nalog za tajne mere, prisluškivanje komunikacija, čitanje SMS poruka i snimanje telefonskih poziva od 08.05.2014. godine; (v) Nalog za ekstrakciju registra telefonskih poziva i pisanih SMS-a od 13.05.2014. godine; (vi) Nalog za tajne mere, prisluškivanje telekomunikacija, čitanje SMS-a i snimanje telefonskih poziva od 22.12.2014. godine”.
78. Sledstveno napred navedenom, podnosilac zahteva dodaje: “Takvi dokazi su osporeni zbog njihove protivustavnosti, zato što Sud nije uspeo da primeni POSTUPAČNU OBAVEZU IZ ČLANA 88 ZKP, jer NIJE OBJASNIO RAZLOGE KAKO I ZAŠTO informacija obezbeđena preko tajne istražne mere, ima

mogućnosti da pomogne u istrazi krivičnog dela i ZAŠTO se istraga nije mogla obaviti preko ostalih istražnih mera, manje invazivnih. [...] Ovlašćeni zastupnik g. Fatos RIZVANOLLI s poštovanjem predstavlja da su protivzakonitost naloga za ovlašćenje i sprovođenje tajnih mera istrage i nadzora, ishodili povredom prava na privatnost, iz člana 36.3 Ustava Republike Kosovo, kao i inter alia člana 8 EKLJP, zbog podbačaja sudova da bi obrazložili neophodnost i proporcionalnost navedenih mera [...] u svim gore navedenim naredbama nedostaje obrazloženje kako i zašto informacija obezbeđena preko tajnih istražnih mera, ima mogućnost da pomogne u istrazi krivičnog dela i zašto istraga ne može da se izvrši preko ostalih istražnih mera manje invazivnih”.

79. Podnosilac zahteva tvrdi da su sudovi povredili član 36.3 Ustava i član 8. EKLJP zbog nepoštovanja zakonskih odredbi iz člana 88. ZKP-a i člana 4. Zakona o presretanju elektronskih komunikacija br. 05/L-030.
80. U prilog svojoj tvrdnji da gore navedene naredbe nisu obrazložene, podnosilac zahteva je citirao sve naredbe. Na primer, naredbom za pribavljanje liste telefonskih poziva i pisanih SMS poruka od 13.05.2014. godine je naloženo: “Sudija prethodnog postupka, nakon što je ocenio zasnovanost ovog zahteva, ustanovio je da informacija obezbeđena preko ove mere, ima mogućnosti da pomogne u istrazi krivičnog dela i ne bi bilo moguće da se dobije od drugih istražnih mera ne prouzrokujući bezrazložne poteškoće ili potencijalne opasnosti za druge”.
81. U prilog svojoj tvrdnji o povredi člana 36.3 Ustava i člana 8. EKLJP, podnosilac zahteva se poziva na sudsku praksu ESLJP-a, i to *Dragojević protiv Hrvatske, Bašić protiv Hrvatske i Roman Zakharov protiv Rusije*.

Navod o povredi prava na kažnjavanje samo na osnovu zakona

82. Što se tiče prava na kažnjavanje samo na osnovu zakona zagaranovanog članom 33.1 Ustava i članom 7. EKLJP, podnosilac zahteva navodi: “Opis okolnosti i odlučujućih činjenica u tačkama I i II izreke presude Osnovnog suda, koja se prihvata u celosti i od redovnih sudova se NE PODUDARAJU SA NIJEDNIM KONSTITUTIVNIM ELEMENTOM krivičnog dela Regrutacija za terorizam iz člana 139 KZK [...] U izreci presude Osnovnog suda, kao i u celovitosti njenog obrazloženja, koji se prihvata od Apelacionog suda a i od Vrhovnog suda, proizilazi da Osnovni sud nije uspeo da kaže da KOME, KADA, KAKO i ZBOG ČEGA je g. Fatos RIZVANOLLI vršio poziv”.
83. Sledstveno navedenom, podnosilac zahteva dodaje: “Pravno okarakterisanje dela kao Regrutacija za terorizam u saizvršilaštvu iz člana 139 u vezi sa članom 31 KZ je pravno nestojeće, nejasno i proizvoljno zbog toga što iako postupci g. Fatos RIZVANOLLI u celovitosti izreke i obrazloženja presude Osnovnog suda, koja se u potpunosti podržava od Apelacionog suda i Vrhovnog suda, smatraju se da su izvršeni u saizvršilaštvu sa Z.Q. i I.B., u presudi pravosnažnog oblika kojom su ova dva lica osuđena (dakle Z.Q. i I.B.), NE SPOMINJE SE uopšte ime g. Fatos

RIZVANOLLI a ni ne proizilazi da su izvedeni dokazi u kojima je spomenuto ime g. Fatos RIZVANOLLI”.

84. Podnosilac zahteva tvrdi da redovni sudovi, između ostalog, nisu obrazložili: (i) zašto su se u vreme iznajmljivanja motornih vozila lica Sh.A., S.H., L.M., Z.Q., I.B. i I.B. smatrala pripadnicima terorističkih organizacija ISIS i Al Nusra; (ii) kako su u konkretnim okolnostima imali saznanja o njihovoj terorističkoj aktivnosti i kako su korišćena iznajmljena motorna vozila povezana sa ovim terorističkim aktivnostima; i (iii) svesnost i direktan umišljaj podnosioca zahteva da pomogne pripadnicima terorističkih organizacija ISIS i Al Nusra (kao neophodan uslov za krivicu i bitan subjektivni element krivičnog dela).
85. Podnosilac zahteva zaključuje: “*Gore navedeni podbačaji redovnih sudova su ishodili na povredu člana 6 KZK, kao i načela Nullum Crimen Sine Lege i Nulla Poena Sine Lege, jer u postupcima g. Fatos RIZVANOLLI obuhvaćenih u izreci osuđujuće presude ne čine obeležja nijednog elementa krivičnog dela za koje je isti proglašen krivim i osuđen”.*
86. U prilog svojim tvrdnjama, podnosilac zahteva se poziva na sudsku praksu ESLJP-a, i to *Engel i drugi protiv Holandije, Coëme i drugi protiv Belgije, Del Rio Prada protiv Španije*, i dr.

Relevantne zakonske odredbe

ZAKONIK O KRIVIČNOM POSTUPKU br. 04/L-123

Član 88.

Intruzivne skrivene i tehničke mere praćenja i istrage

1. Skrivene fotografski ili video nadzor, tajno praćenje razgovora na javnim mestima, pribavljanje liste dolaznih i odlaznih poziva sa datog telefonskog broja ili obelodanjivanje finansijskih podataka može da bude naloženo protiv pojedinih osoba ili mesta ako:

1.1. postoji osnovana sumnja da se mesto koristi za ili da je to lice izvršilo krivično delo koje se goni po službenoj dužnosti ili, u slučajevima u kojima je pokušaj kažnjiv, pokušalo da izvrši krivično delo koje se goni po službenoj dužnosti; i

1.2. postoji verovatnoća da će informacije koje mogu da budu dobijene merama koje treba da budu naložene pomoći u istrazi krivičnog dela, a nije verovatno da mogu da budu dobijene bilo kojim drugim istražnim radnjama bez velikih poteškoća ili potencijalne opasnosti za ostale.

2. Pribavljanje liste dolaznih i odlaznih poziva sa nekog telefonskog broja ili obelodanjivanje finansijskih podataka može da bude naloženo i protiv lica koje nije osumnjičeno kad na osumnjičeno lice mogu da budu primenjeni kriterijumi iz stava 1, podstav 1.1, ovog člana i kad su ispunjeni uslovi iz stava 1, podstav 1.2 ovog člana, i ako postoji osnovana sumnja da:

2.1. to lice prima ili prenosi poruke koje potiču od osumnjičenog lica ili su namenjene osumnjičenom licu ili učestvuje u finansijskim transakcijama osumnjičenog lica; ili

2.2. osumnjičeno lice koristi telefon tog lica.

3. Tajno praćenje razgovora na privatnim mestima, pretres poštanskih pošiljki, prisluškivanje telekomunikacija, prisluškivanje komunikacije preko kompjuterske mreže, kontrolisana isporuka poštanskih pošiljaka, korišćenje uređaja za praćenje i lociranje, simulirana kupovina, simulirano krivično delo podmićivanja ili tajna istraga pomoću prikrivenog islednika mogu da budu naloženi protiv određenog lica ako:

3.1. postoji osnovana sumnja da se to mesto ili predmet koristi ili je to lice izvršilo ili u slučajevima u kojima je pokušaj kažnjiv, pokušalo da izvrši krivično delo navedeno u članu 90 ovog zakonika; ili

3.2. . informacije koje mogu da se dobiju naredbom za pribavljanje liste dolaznih i odlaznih poziva će verovatno pomoći u istrazi krivičnog dela i verovatno ne mogu da se dobiju nijednom drugom istražnom radnjom bez nerazumne poteškoće ili moguće opasnosti po druge.

4. Pretres poštanskih pošiljki, prisluškivanje telekomunikacija ili komunikacija kompjuterskom mrežom se takođe može narediti prema licu koje nije osumnjičeno lice kada se primenjuju kriterijumi is stava 3. podstav 3.1 ovog člana na osumnjičenog, a ispunjeni su uslovi is stava 3 podstav 3.2 ovog člana i ako postoji osnovana sumnja da:

4.1. takvo lice prima ili šalje komunikaciju koja potiče ili je namenjena osumnjičenom licu ili učesnicima u finansijskim transakcijama osumnjičenog lica; ili

4.2. osumnjičeno lice koristi telefon tog lica ili tačku pristupa za kompjuterski sistem.

Član 123.

Ispitivanje u prethodnom postupku, svedočenje u prethodnom postupku i posebne dokazne mogućnosti

[...]

5. Izjave okrivljenog u bilo kom kontekstu, ako su date dobrovoljno i bez prinude, prihvataju se tokom glavnog pretresa protiv tog okrivljenog, ali ne i protiv suoptuženika. Takve izjave ne mogu da služe kao jedini ili odlučujući okrivljujući dokaz za osudu.

Član 138.

Izveštaj veštaka

1. Izveštaj veštaka sadrži:

1.1. identitet veštaka i karakter istrage;

1.2. pitanje koje je relevantno za nevinost ili krivicu okrivljenog, obim štete koja ja nastala izvršenjem krivičnog dela;

- 1.3. stručne kvalifikacije ili iskustvo veštaka, zašto je ono relevantno i stručnost ili iskustvo;
- 1.4. opis dokaza za koje su dati nalaz i mišljenje;
- 1.5. opis nalaza i mišljenja, uključujući relevantne fotografije, crteže, dijagrame, rentgenske slike, slike, laboratorijske analize i ostale od značaja naučne ili tehničke informacije;
- 1.6. objašnjenje da su analitičke prakse u toj oblasti opšte prihvaćene ili imaju naučne ili tehničke osnove, i
- 1.7. zaključak sa mišljenjem veštaka koje odgovaraju na pitanje iz stava 2. Ovog člana ili objašnjavaju zašto na pitanje nije moglo da se odgovori.
2. Veštak u svom izveštaju ne mora da pruži svoje mišljenje o krivici ili nevinosti okrivljenog.
3. Izveštaj veštaka koji ne ispunjava uslove propisane ovim članom smatraće se neprihvatljivim.
4. Izveštaj veštaka unosi se u spise.
5. Izveštaj veštaka se obelodanjuje okrivljenom ili braniocu i oštećenom ne ranije do pet (5) dana od održavanja ročišta za svedočenja veštaka u prethodnom postupku, ali ne kasnije od deset (10) dana nakon što je državni tužilac dobio izveštaj od veštaka.

Član 147. Računarska analiza

1. Svako ispitivanje ili analiza iz ovog člana podleže pravilima stručne analize i svedočenja iz članova 136-142. ovog zakonika.
2. Za računarsku opremu, elektronske medije za pohranjivanje ili slične uređaje koji su legalno pribavljeni na osnovu sudske naredbe ili uz pristanak, državni tužilac može ovlastiti policijskog službenika ili veštaka da ispita, analizira i pretraži informacije ili podatke sadržane u računarskoj opremi, elektronskim medijima za pohranjivanje ili sličnim uređajima.
3. Ovlašćeni policijski službenik ili drugi stručnjak ima obrazovanje, obuku ili iskustvo u forenzičkoj računarskoj analizi i pretraživanju.
4. Ovlašćeni policijski službenik ili drugi stručnjak sastavlja stručni izveštaj sa nalazima, u skladu sa članom 138 ovog zakonika, koji sadrži i sledeće informacije:
  - 4.1. opis računarske opreme, opreme za pohranjivanje podataka ili posebne računarske datoteke koje je pregledao, uključujući i sva imena lica, brojeve ili oznake na dokaznim predmetima koji služe za identifikaciju.
  - 4.2. opisu mesta i načina na koji je policija pribavila računarsku opremu, opremu za pohranjivanje podataka ili posebnu računarsku datoteku.
  - 4.3. opis toka čuvanja računarske opreme, opreme za skladištenje podataka ili posebne računarske datoteke.
  - 4.4. opis određene činjenične informacije za koju je bio ovlašćen da je pretraži u računarskoj opremi, opremi za skladištenje podataka ili posebnim računarskim datotekama.
  - 4.5. opis koraka preduzetih u praćenju najnovijih praksi u oblasti računarske forenzike kako bi se pouzdano i precizno obavilo pretraživanje, uključujući ali

ne ograničavajući se na korake preduzete za zaštitu datoteka od gubitka, dešifrovanje datoteka, vraćanje izbrisanih datoteka ili dobijanje metapodataka o računarskim datotekama ili elektronskoj pošti.

4.6. opis rezultata svog pretraživanja i dužan je da priloži elektronski primerak računarskih datoteka relevantnih za pretraživanje.

GLAVA XVI DOKAZI

Član 257.

Opšta pravila izvođenja dokaza

1. Pravila izvođenja dokaza izneta u ovom članu primenjuju se u svim krivičnim postupcima pred sudom i, kada je to propisano ovim zakonikom, u postupcima pred državnim tužiocem i policijom.

2. Dokazi pribavljeni kršenjem odredbi krivičnog postupka nisu prihvatljivi kada to izričito propisuju ovaj zakonik ili druge odredbe zakona.

3. Sud ne može svoju odluku da zasniva na neprihvatljivom dokazu.

4. Prilikom bilo kog ispitivanja ili saslušavanja, zabranjeno je:

4.1. uticati na slobodu okrivljenog da ima sopstveno mišljenje i da izrazi šta želi lošim tretmanom, iscrpljivanjem, fizičkim ometanjem, upotrebom narkotika, torturom, prinudom ili hipnozom;

4.2. upućivati pretnje okrivljenom merama koje nisu dozvoljene zakonom;

4.3. nuditi mogućnosti koje nisu predviđene zakonom; i

4.4. uticati na pamćenje okrivljenog ili njegovu sposobnosti da shvati.

5. Zabrana iz stava 4. ovog člana primenjuje se bez obzira na saglasnost subjekta koji je podvrgnut ispitivanju ili saslušavanju.

6. Ako je ispitivanje ili saslušavanje obavljeno suprotno stavu 4. ovog člana, nijedan zapisnik sa takvog ispitivanja ili saslušanja nije prihvatljiv.

KRIVIČNI ZAKONIK REPUBLIKE KOSOVO br. 04/L-082

Član 139.

Regrutovanje za terorizam

Svako lice koje regrutuje drugoga za izvršenje ili pripremu izvršenja terorističkog napada, da učestvuje u aktivnostima terorističke grupe, ili da pruži materijalne resurse, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina.

Član 31.

Saizvršilaštvo

Kada dva ili više lica zajednički izvrše krivično delo zajedničkim učešćem u krivičnom delu ili značajno doprinoseći njegovom izvršenju na bilo koji način, svako od njih će biti odgovorno i kažnjeno na način predviđen za to krivično delo.

**ZAKON O PRESRETANJU ELEKTRONSKIH KOMUNIKACIJA br.
05/L -030**

**Član 4.
Osnovni principi presretanja**

1. Osnovni i vodeći principi u slučaju presretanja u skladu sa ovim zakonom su:

1.1. poštovanje svih osnovnih ljudskih prava i sloboda koja su poznata i zagarantovana Ustavom i Evropskom konvencijom za ljudska prava i slobode, uključujući i kako su tumačeni od strane Evropskog suda za ljudska prava kroz njegovu sudsku praksu;

1.2. zabrana presretanja bez odgovarajuće sudske odluke. Zakonitim presretanjem se smatra samo presretanje za koje je nadležni sud izdao zakonitu odluku za odobravanje presretanja.

2. Prilikom donošenja odluke za presretanje, nadležni sud ima obavezu da se brine o:

2.1. suštini ličnih prava i sloboda lica za koje je podnet zahtev za presretanje;

2.2. značaju, potrebi presretanja i proporcionalnosti;

2.3. prirodi, sredstvima i obimu presretanja;

2.4. izveštaju između cilja koji se nastoji postići i mogućnosti realizacije ovog cilja sa drugim istražnim metodama i

2.5. poverljivosti i objektivnosti tokom obavljanja presretanja.

3. Prilikom odlučivanja o zahtevu za presretanje i pre nego da se ovlasti presretanje kao istražna ili mera prikupljanja informacija, nadležni sud osigurava da su iscrpljene sve ostale istražne mere ili prikupljanje informacija.

4. Na osnovu Ustava Kosova, gde je sloboda izražavanja i medija zagarantovana i predstavlja standard ljudskih prava u jednom demokratskom društvu, nadležni sud je odgovoran da štiti prava novinara za čuvanje izvora informacija i za neotkrivanje zaštićenog izvora informacije određene Zakonom o zaštiti novinarskih izvora Zakonikom Kosova o krivičnom postupku tokom obavljanja njihove funkcije kao deo slobode izražavanja i javnog informisanja, zajedno sa garancijama Evropske konvencije za ljudska prava i slobode i praksom Evropskog suda za ljudska prava o zaštiti novinarskih izvora.

Ocena prihvatljivosti zahteva

87. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti koji su propisani Ustavom, predviđeni Zakonom i dalje precizirani Poslovníkom.

88. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

89. Sud u nastavku takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su propisani Zakonom. S tim u vezi, Sud se prvo poziva na članove 47. [Individualni zahtevi], 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 47. Zakona
[Individualni zahtevi]

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.”

Član 48.
[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

Član 49.
[Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku...”

90. Sud se takođe poziva i na pravilo 39. (1) (b) i (2) Poslovnika, koje precizira:

“(1) Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:

[...]

(b) ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke.

(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju.”

91. Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, da je iscrpeo sva pravna sredstva određena zakonom za sve glavne tvrdnje (osim za tvrdnju o sastavu

pretresnog veća Apelacionog suda), u skladu sa članom 113.7 Ustava, kao i da je podneo svoj zahtev u skladu sa rokom predviđenim u članu 49. Zakona. Podnosilac zahteva je takođe jasno naglasio prava i slobode za koje tvrdi da su mu povređeni i akte javnih organa koje osporava, u skladu sa uslovima iz člana 48. Zakona.

92. Sud podseća na navode podnosioca zahteva da su odlukama redovnih sudova povređena njegova prava zagarantovana sledećim ustavnim članovima: 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo], 33.1 [Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima], 36. [Pravo na privatnost] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo u vezi sa članovima 6. (Pravo na pravično suđenje), 7. (Kažnjavanje samo na osnovu zakona) i 8. (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života) EKLJP.
93. Sud će zasebno ispitati svaki od ovih navoda koji se odnose na pravo na pravično i nepristrasno suđenje, pravo na privatnost i načelo kažnjavanja samo na osnovu zakona.
94. Sud će u nastavku ispitati navode podnosioca zahteva koji se odnose na pravo na pravično i nepristrasno suđenje, pravo na privatnost i načelo kažnjavanja samo na osnovu zakona, primenjujući sudsku praksu ESLJP-a, na osnovu koje je Sud, u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.

Navodi o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje

95. Sud primećuje da podnosilac zahteva tvrdi da je odlukama redovnih sudova u njegovom slučaju povređeno nekoliko komponenti prava na pravično i nepristrasno suđenje: (i) načelo nepristrasnosti suda; (ii) pravo na saslušanje svedoka i načelo jednakosti oružja; (iii) zabrana korišćenja nezakonito pribavljenih dokaza, i (iv) pravo na obrazloženu odluku.

Što se tiče navoda o povredi prava na nepristrasan sud

96. Sud podseća na navod podnosioca zahteva da je Apelacioni sud (rešenje PN. br. 609/16 od 25. avgusta 2016. godine) povredio načelo nepristrasnosti, pošto su predsednica veća, sudija H.H., kao i sudija izvestilac D.M., prethodno učestvovali u istom krivičnom postupku prilikom potvrđivanja optužnice protiv podnosioca zahteva, u istim svojstvima.
97. Sud primećuje da je navod o nepristrasnosti pretresnog veća Apelacionog suda po prvi put iznesen pred Ustavnim sudom.
98. Sud naglašava da u skladu sa načelom supsidijarnosti, Ustavni sud ne može da oceni navod ili pitanje koje prethodno nije pokrenuto i ocenjeno od strane redovnih sudova (vidi slučaj Ustavnog suda br. KI89/15, podnosilac *Fatmir Koci*, rešenje o neprihvatljivosti od 22. marta 2016. godine, stav 35).

99. Princip supsidijarnosti zahteva da podnosilac zahteva iscrpi sve proceduralne mogućnosti u postupcima pred redovnim sudovima kako bi se sprečila povreda Ustava ili ako je došlo do takve povrede, da se ona ispravi. Kao rezultat toga, podnosilac zahteva je odgovoran kada se njegov slučaj proglašeni neprihvatljivim od strane Ustavnog suda ukoliko propusti da iskoristi mogućnosti u postupcima pred redovnim sudovima (vidi slučaj Ustavnog suda br. KI24/16, podnosilac *Audi Haziri*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. novembra 2016. godine, stav 39 i tu navedene reference).
100. Shodno tome, ovaj navod se proglašava neprihvatljivim zbog neiscrpljivanja pravnog sredstva u suštinskom smislu u postupku pred Vrhovnim sudom.

Navod o odbijanju saslušanja svedoka ZQ i ShA
Opšta načela iz sudske prakse ESLJP-a

101. Kriterijum prema kojem mora postojati valjan razlog za odsutnost svedoka predstavlja prethodno pitanje koje se mora razmotriti pre daljeg ispitivanja da li je taj dokaz bio "jedini" ili "odlučujući". Uvek kada svedoci ne prisustvuju suđenju, postoji obaveza da se istraži da li je njihovo odsustvo opravdano (*Al Khawaja i Taheri protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, [VV], stav 120).
102. U tom kontekstu, iako izražavanje mišljenja o svrsishodnosti izvedenih dokaza nije uloga ESLJP-a, ipak kad nema opravdanja za odbijanje pozivanja ili ispitivanja svedoka to može predstavljati ograničenje prava odbrane koje je nespojivo sa garancijama pravičnog i nepristrasnog suđenja (*Bocos Cuesta protiv Holandije*, stav 72).
103. Član 6. stavovi 1. i 3 (d) EKLJP predviđaju da sudovi moraju preduzeti pozitivne korake kako bi optuženom omogućili da ispita ili da postigne da se ispituju svedoci koji svedoče protiv njega i da ima pravo na pozivanje i saslušanje svedoka u njegovu korist pod istim uslovima koji važe za one koji svedoče protiv njega (*Trofimov protiv Rusije*, stav 33 i *Cafagna protiv Italije*, stav 42).
104. Kad nije moguće ispitati svedoke zato što nisu prisutni, sudovi moraju uložiti razuman napor kako bi osigurali njihovu prisutnost (*Karpenkov protiv Rusije*, stav 62; *Damir Sibgatullin protiv Rusije*, stav 51; *Pello protiv Estonije*, stav 35; *Bonev protiv Bugarske*, stav 43; *Tseber protiv Republike Češke*, stav 48; *Lučić protiv Hrvatske*, stavovi 79-80). Nije na Sudu da sastavi poseban spisak mera koje redovni sudovi moraju da preuzmu kako bi uložili razumne napore da osiguraju prisutnost svedoka za koga su na kraju ocenili da je nedostupan. Međutim, jasno je da su oni morali aktivno tražiti svedoka uz pomoć javnih organa, uključujući i policiju i da su morali, po pravilu, da se oslone na međunarodnu pravnu pomoć u slučajevima kada svedok živi u inostranstvu i tamo gde su takvi mehanizmi na raspolaganju. Pored toga, potreba da sudovi ulože razumne napore kako bi osigurali prisutnost svedoka na suđenju govori o pomnom razmatranju razloga navedenih za nemogućnost svedoka da prisustvuje suđenju od strane redovnih

sudova, uzimajući u obzir specifičnu situaciju svakog svedoka (*Schatschaschwili protiv Nemačke*, [VV], stavovi 121-122).

105. Iz perspektive raspravnog suda moraju postojati valjani razlozi za odsutnost svedoka, to jest, sud je morao imati valjanu činjeničnu ili pravnu osnovu zbog koje nije bio u stanju osigurati prisutnost svedoka na suđenju. Ako je u tom smislu postojao valjan razlog za izostanak svedoka, sledi da je postojao valjan razlog ili opravdanje da raspravni sud prihvati neproverene izjave odsutnog svedoka kao dokaz (*Schatschaschwili protiv Nemačke*, [VV], stav 119).
106. Postoji niz razloga zašto svedok može odsustvovati sa suđenja, kao što je odsustvo zbog smrti ili straha (*Mika protiv Švedske* (reš.), stav 37; *Ferrantelli i Santangelo protiv Italije*, stav 52; *Al-Khawaja i Tahery protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], stavovi 120-125), odsustvo zbog zdravstvenih razloga (*Bobes protiv Rumunije*, stavovi 39-40; *Vronchenko protiv Estonije*, stav 58), ili zbog toga što je nedostupan (*Schatschaschwili protiv Nemačke* [VV], stavovi 139-140; *Lučić protiv Hrvatske*, stav 80), uključujući i njegov pritvor u inostranstvu (*Štefančič protiv Slovenije*, stav 39).

Primena opštih načela na okolnosti konkretnog slučaja

107. Sud podseća na navod podnosioca zahteva o odbijanju da se u svojstvu svedoka sasluša ZQ: “*odbijanje Osnovnog suda da sasluša svedoka ZQ protivzakonito jer je ime dotičnog svedoka pomenuto u optužnici kao lica sa kojim je podnosilac zahteva “izvršio krivična dela u saizvršilaštvu”. Ime svedoka ZQ je takođe prisutno i u tački i izreke presude Osnovnog suda, koja je u celosti prihvaćena i od strane Apelacionog suda*”.
108. Sud takođe podseća na navod podnosioca zahteva o odbijanju da se u svojstvu svedoka sasluša ShA: “*Isto tako, iako se u tački i izreke presude Osnovnog suda, koju je u celosti uvažio i Apelacioni sud, g. Fatosu RIZVANOLLIJU stavlja na teret inkriminirajuća radnja stavljanja na raspolaganje, dana 17.10.2011. godine, motornog vozila tipa “Toyota”, registarskih oznaka 01-877-CF, u korist lica ShA, Osnovni sud je odbio predlog odbrane da se g. ShA pozove u svojstvu svedoka, uz obrazloženje da je “njegovo prisustvo pred sudom i njegovo dovođenje da svedoči direktno pred sudom, veoma otežano i nemoguće [...] Osnovni sud, iako je znao mesto na kojem se nalazi ShA, zbog toga što je posedovao izveštaj o njegovoj isporuci Makedoniji, nije učinio nijedan jedini napor da stupi u kontakt sa makedonskim vlastima i osigura njegovo svedočenje putem video linka, u potpunoj suprotnosti sa [...] procesnim garancijama iz člana 6.3 EKLJP*”.
109. Što se tiče odbijanja da se u svojstvu svedoka saslušaju ZQ i ShA, Sud podseća na sledeće obrazloženje Apelacionog suda: “*Takođe, očigledno je da uprkos činjenici da je sud odbio predlog odbrane da se u svojstvu svedoka saslušaju ZQ i ShA isti nije naveo razloge u presudi po ovom pitanju, međutim iz zapisnika sa glavnog pretresa proizilazi da je prilikom odbijanja ovog predloga, sud naveo razloge,*

koje kao pravilne uvažava i ovaj sud i ne smatra potrebnim da iznosi ocene po ovom pitanju” (vidi 23. red, str. 6 presude Apelacionog suda PAKR. br. 100/2017 od 23. maja 2017. godine).

110. U tom smislu, Sud primećuje da iz zapisnika o nastavku glavnog pretresa PKR. 65/16 od 4. novembra 2016. godine, proizilazi da je branilac podnosioca zahteva tražio da se u svojstvu svedoka saslušaju lica ZQ, BK i BR, dok je državni tužilac izjavio da prigovara predlogu odbrane iz razloga što lica koja za koja je predloženo da budu saslušana kao svedoci imaju direktan interes da pomognu podnosiocu zahteva, a njihova pristrasnost argumentuje njihovim statusom u različitim krivičnim postupcima, od kojih su neki osumnjičeni i optuženi i za različita teroristička dela. Pretresno veće je nakon kraćeg savetovanja odlučilo da se, između ostalog, usvoje predlozi branioca podnosioca zahteva da se u svojstvu svedoka saslušaju BK i BR. Pretresno veće je odbilo saslušanje ZQ sa sledećim obrazloženjem: “*S druge strane, odbija se predlog da se u svojstvu svedoka sasluša ZQ jer njegovo prisustvo i saslušanje kao svedoka neće biti predmet krivičnog predmeta, a navodi u optužnici u ovom predmetu nemaju nikakve veze ili relevantnost za radnje optuženog*”.
111. Sud smatra da ne proizilazi da su odluke redovnih sudova u vezi sa navodom o tome da se u svojstvu svedoka saslušaju lica ZQ i ShA proizvoljne ili nesrazmerne jer je Osnovni sud pronašao “pravičnu ravnotežu” tako što je prihvatio da se saslušaju lica BK i BR koje je predložila odbrana podnosioca zahteva, s jedne strane, dok je odbio saslušanje lica ZQ i ShA, s druge strane. Sud takođe smatra da su Apelacioni sud i Vrhovni sud mogli više razraditi pitanje saslušanja svedoka, ali to samo po sebi ne čini postupak neustavnim jer iz raspoloživih dokumenata proizilazi da je podnosilac zahteva dobio odgovor u suštini na svoj navod o povredi člana 31.4 Ustava u vezi sa članom 6. 3 (d) EKLJP.
112. Opšte je pravilo da je na redovnim sudovima da ocene dokaze, kao i važnost dokaza za koje podnosilac zahteva traži da ih izvede. Član 31.4 Ustava i član 6. 3 (d) EKLJP ostavljaju redovnim sudovima, opet kao opšte pravilo, ocenu da li je potrebno pozvati svedoke. Ovim članovima se ne zahteva prisutnost i ispitivanje baš svakog svedoka u interesu optuženog (podnosioca zahteva); njihov je osnovni cilj potpuna jednakost oružja u krivičnom postupku (vidi predmete ESLJP-a *Perna protiv Italije*, presuda od 6. maja 2003. godine, stav 29; *Murtazaliyeva protiv Rusije*, presuda od 18. decembra 2018. godine, stav 139; *Solakov protiv Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije*, presuda od 31. oktobra 2001. godine, stav 57). Član 31. Ustava i član 6. EKLJP ne daju optuženom (podnosiocu zahteva) neograničeno pravo na osiguranje pojavljivanja svedoka pred sudom. Obično su redovni sudovi ti koji odlučuju da li je potrebno ili preporučljivo ispitati svedoka (vidi predmete ESLJP-a *S.N. protiv Švedske*, presuda od 2. jula 2002. godine, stav 44; *Accardi i drugi protiv Italije*, odluka o prihvatljivosti od 20. januara 2005. godine).
113. Shodno tome, ovaj navod se mora odbiti kao očigledno neosnovan.

Navod o iskazu svedoka IB

114. Sud ukazuje na obrazloženje Apelacionog suda u vezi sa izjavom svedoka IB: “[...] Kao četvrto, stoji činjenica da je sud odbio predlog tužioca da se pročita izjava IB data u policiji dana 23.05.2015. godine i uprkos ovoj činjenici sud zasniva presudu u ovu izjavu, ali iz ovog se ne može naglasiti da se presuda zasniva na neprihvatljiv dokaz, jer ova izjava nije ni izvedena, a zasnivanje presude u ovu izjavu ne čini presudu pravno nestojećom kada se uzima u obzir činjenica da ova izjava nije jedini odlučujući dokaz na koji se zasniva presuda, odnosno jedini dokaz, jer zaključak suda što se tiče krivice optuženog se zasniva na jedan niz dokaza” (vidi presudu Apelacionog suda PAKR 100/2017 od 23. maja 2017. godine).
115. Sud takođe ukazuje i na obrazloženje Vrhovnog suda u vezi sa izjavom svedoka IB: “Jedan od navoda u zahtevu za zaštitu zakonitosti je bio da je prvostepeni sud svoju presudu zasnovao i na izjavu IB datu ne samo na sudskoj raspravi nego i u policiji, iako u zapisniku sudske rasprave od 04.11.2016. godine ista je proglašena kao neprihvatljiv dokaz. Ocenjujući ovaj navod, Vrhovni sud je ustanovio da u zapisniku sudske rasprave od 04.11.2016. godine, izjava svedoka IB nije proglašena kao neprihvatljiv dokaz nego je odbijen predlog tužioca da se pročita. Konkretnije, na str. 11. ovog zapisnika je ustanovljeno da se „odbija predlog da se pročita i da se upotrebi kao dokaz izjava okrivljenog IB date u prethodnom postupku od 23.07.2015. godine zasnivajući se na član 123 stav 5 i nadovezajući se sa članovima 263 i 261 ZKPK“. Što više, navedeni je dao izjavu na sudskoj raspravi i bilo je pravo suda da istu uporedi sa prethodnom izjavom, dok ovaj dokaz nije bio jedini dokaz na koji se sud zasnovao prilikom donošenja presude”.
116. Sud takođe ponovo navodi tvrdnju podnosioca zahteva u vezi sa izjavom svedoka IB: “Ova ocena Apelacionog suda, koja se potpuno podržava i od Vrhovnog suda je pogrešna, protiv zakonita, prema tome sledstveno i proizvoljna, zato što odbrana g. Fatos RIZVANOLLI nije nijednom predočila da presudu čini pravno nestojećom prosto fizičko prisustvo izjave IB date u policiji dana 23.07.2015. godine u spisima predmeta, nego je čini takvom UPOTREBA i ZASNIVANJE presude na ovu izjavu, koja je bila odbijena i nikada nije bila izvedena kao dokaz tokom sudske rasprave protiv g. Fatos RIZVANOLLI. [...] Pošto izjava IB data u policiji dana 23.07.2015. godine NIJE IZVEDENA NIJEDNOM KAO DOKAZ TOKOM SUDSKE RASPRAVE, onda ista nije ni trebala da se upotrebi u presudi Osnovnog suda. [...] Jedna takva suštinska povreda Osnovnog suda, u suprotnosti sa postupaćnom obavezom iz članova 257.3 i 361.1. ZKP, ne bi trebalo uopšte da se toleriše ni od strane Apelacionog suda a ni od strane Vrhovnog suda, a što više, nikako nije trebalo da se kamuflira i legitimuje, onako kako su proizvoljno i protiv zakonito postupili navedeni sudovi. [...] Iz sadržaja spisa predmeta, proizilazi da JEDINI DOKAZ, kojim se utvrđuje tačka II izreke presude Osnovnog suda, koji se u potpunosti prihvata od Apelacionog suda i od Vrhovnog suda, je upravo i isključivo izjava IB, data u policiji dana 23.07.2015.

godine, koju je Osnovni sud odlučio da ne izvede kao dokaz tokom sudske rasprave protiv g. Fatos RIZVANOLLI”.

117. Što se tiče pitanja izvođenja dokaza, Sud primećuje da Ustav i EKLJP ne propisuju pravila za prihvatanje dokaza kao takvih (vidi predmet *Mantovanelli protiv Francuske*, ESLJP, žalba br. 21497/93, presuda od 18. marta 1997. godine, stav 34). Prihvatljivost dokaza i način na koji bi ih trebalo oceniti pitanje je koje bi prvenstveno trebalo urediti domaće pravo i sudovi opšte nadležnosti (vidi predmet *Garcia Ruiz protiv Španije* [VV], predstavka br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 28). Isto se odnosi i na dokaznu vrednost dokaza i na teret dokazivanja (*Tiemann protiv Francuske i Nemačke* (odl.)). Takođe, redovni sudovi treba da ocene i relevantnost predloženih dokaza (vidi predmet *Centro Europa 7 S.r.l. i Di Stefano protiv Italije* [VV], predstavka br. 38433/09, presuda od 7. juna 2012. godine, stav 198).
118. Međutim, Sud na osnovu Ustava i EKLJP ima zadatak da utvrdi da li su postupci u celini, uključujući i način na koji su izvedeni dokazi, bili pravični (vidi predmet *Elsholz protiv Nemačke* [VV], žalba br. 25735/94, presuda od 13. jula 2000. godine, stav 66). Stoga, Sud mora utvrditi da li su dokazi izvedeni na način koji garantuje pravično suđenje (vidi predmet *Blücher protiv Republike Češke*, ESLJP, žalba br. 58580/00, presuda od 11. januara 2005. godine, stav 65).
119. Iz sadržaja zahteva proizilazi: (i) da je Osnovni sud odbio predlog tužioca da se pročita izjava svedoka IB; (ii) da je Osnovni sud zaključio da se izjava svedoka IB koju je dao u policiji dana 23.07.2015. godine ne može koristiti kao dokaz na osnovu člana 123.5 [Ispitivanje u prethodnom postupku, svedočenje u prethodnom postupku i posebne dokazne mogućnosti] ZKP-a u vezi sa članovima 261. [Korišćenje ranijih izjava na glavnom pretresu] i 263. [Obaveštenje o potkrepljujućim dokazima] ZKP-a.
120. Na osnovu napred navedenog, izvođenje kao dokaza izjave svedoka IB samo po sebi nije prejudiciralo krivični postupak u celosti i samim tim nije dovelo do povrede procesnih garancija iz člana 31.4 Ustava u vezi sa članom 6. stavovi 1. i 3 (d) EKLJP.
121. Shodno tome, ovaj navod se mora odbiti kao očigledno neosnovan.

Navod o dokazu br. 1159 Agencije za civilnu registraciju-Direkcija za registraciju motornih vozila

122. Podnosilac zahteva tvrdi da je dokaz br. 1159 Agencije za civilnu registraciju-Direkcija za registraciju motornih vozila: (i) neprihvatljiv dokaz jer je pribavljen van zakonskog roka predviđenog članom 159. ZKP-a i da je (ii) Apelacioni sud pomešao dokaz br. 1159 sa dokazom br. 3002, oba pribavljena od Agencije za civilnu registraciju-Direkcija za registraciju motornih vozila.
123. Sledstveno navedenom, podnosilac zahteva naglašava: “*Apelacioni sud je pobrkao dokaz koji je osporila odbrana, te pogrešno ocenio i razmotrio prihvatljivost*

dokaza traženog na glavnom pretresu od 4.11.2016. godine, pod br. prot. 3002, izdatog od strane Direkcije za registraciju motornih vozila dana 23.11.2016. godine. [...]odbrana je u svojoj žalbi tražila isključenje potvrde Agencije za civilnu registraciju, Direkcija za registraciju motornih vozila br. prot. 1159 od 27.05.2016. godine [...] Ovo je neprihvatljiv dokaz jer je pribavljen PO ISTEKU DOZVOLJENOG ZAKONSKOG ROKA ZA OKONČANJE ISTRAGE (član 159. ZKP -Istraga je pokrenuta 10.04.2014. godine i po zakonu, ovaj rok je istekao podizanjem optužnice, odnosno najkasnije 10.04.2016. godine) i BEZ ikakve naredbe ili rešenja od strane predsednika pretresnog veća o pribavljanju novih dokaza (član 288. ZKP-a)”.

124. Povodom gore iznetih navoda, Apelacioni sud je obrazložio: [...] Kao prvo, stoji činjenica da je potvrđivanje Agencije za civilnu registraciju, Direkcije za registraciju motornih vozila dokaz uzet nakon okončanja istrage, ali se iz ovoga ne može zaključiti da je ovaj dokaz neprihvatljiv onako kako bez osnove navodi branilac jer je ovaj dokaz uzet tokom sudske rasprave. Jer proizilazi iz spisa predmeta, odnosno iz zapisnika sudske rasprave (od 04.11.2016. god.) da nakon izvođenja dokaza na postavljeno pitanje od suda za stranke da li imaju predlog za dopunu dokaznog postupka Tužilac je zahtevao da u kontekstu dokaza br. 16 – knjige za držanje evidencije za vozila data pod kirijom u T.U.P. „Tosi“ i T.U.P. „Automarket“ da se sudu predaju pet registratora u originalu sa ciljem da se dokaže autentičnost i originalnost ovih dokumenata odnosno i delova koji su predloženi i drugih delova, dok je branilac predložio da Sud obezbedi od Centra za registraciju motornih vozila spiskove svih vozila registrovanih u ime T.U.P. „Tosi“ za vremenski period koji se spominje u optužnici, dok uprkos činjenici da je tužilac prigovorio na jedan takav predlog sa obrazloženjem da je nepotrebno iz razloga što su relevantne informacije što se tiče optužbe pružene sudu. Sud, odnosno sudsko veće je rešenjem prihvatio predlog branioca, za šta je shodno članu 66 ZKP dao zahtev (od 07.11.2016. godine) ovom Centru da mu pošalje spisak svih vozila koja su registrovana u ime T.U.P. „Tosi“ za vremenski period kao što je branilac zahtevao. Uzimajući u obzir ovu činjenicu, odnosno činjenicu da je ovaj dokaz izveden tokom sudske rasprave po zahtevu branioca za šta je sud doneo rešenje, bez osnova se navodi da je on neprihvatljiv zato što za njegovo obezbeđenje ne rezultira neki zahtev Tužilaštva za njegovo prihvatanje ili odbijanje ili nalog predsednika sudskog veća o njegovom prihvatanju ili odbijanju. Po odredbi iz člana 288 stav 1 ZKP, stranke, branilac i oštećeno lice mogu i posle zakazivanja glavnog pretresa da zahtevaju da novi svedoci ili veštaci budu pozvani na glavni pretres ili da budu pribavljeni novi dokazi. Dok po stavu 2 ovog člana, [sud usvaja zahtev kada smatra da je osnovan odnosno ako pravo okrivljenog lica na pravično suđenje može da bude povređeno odbijanjem zahteva], dok, [samo u slučajevima kada odbije zahtev, on to radi po naredbi, jer se na takvu naredbu može podneti žalba u roku od 48 časova]. U konkretnom slučaju sud je rešenjem prihvatio predlog branioca za izvođenje ovog dokaza, dok se zahtevom obratio nadležnom organu i samo iz činjenice da se sud zahtevom obratio nadležnom organu ne može da se zaključi da je isti neprihvatljiv“ (vidi presudu Apelacionog suda PAKR. br. 100/2017 od 23. maja 2017. godine, str. 4, 41. red).

125. Sud primećuje da su redovni sudovi izveli osporeni dokaz oslanjajući se na član 288. [Zahtevi nakon zakazanog glavnog pretresa] i član 66. [Obaveza javnih organa da pomognu državnom tužiocu] ZKP-a, koji obavezuje ostale nadležne organe da u krivičnom postupku pruže potrebnu pomoć sudovima, a posebno po pitanjima koja se tiču istrage krivičnih dela ili pronalaženja izvršilaca.
126. Što se tiče navoda podnosioca zahteva o pogrešnom tumačenju člana 159. ZKP-a, Sud je u svojoj sudskoj praksi u slučaju br. KI13/16 utvrdio: “Sud smatra da je podnosilac zahteva zasnovao svoju tvrdnju na pogrešnom tumačenju člana 159. ZKP od strane Vrhovnog suda u vezi sa specijalnim tužiocem koji je podigao optužnicu dve godine nakon početka istrage. Ovaj proceduralni argument se odnosi na domen zakonitosti i kao takav ne spada u nadležnost Ustavnog suda i ne može se razmotriti od strane Suda. S druge strane, Sud naglašava da “nepridržavanje roka propisanog domaćim zakonom samo po sebi nije u suprotnosti sa članom 6, stav 1 Konvencije” (vidi slučaj Ustavnog suda br. KI13/16, podnosilac *Armend Selimi*, rešenje o neprihvatljivosti od 22. novembra 2016. godine, stav 37, i takođe, vidi, *mutatis mutandis*, ESLJP, predmet *Mitkus protiv Letonije*, žalba br. 7259/03, presuda od 2. oktobra 2012. godine, stav 88).
127. Što se pak tiče navoda podnosioca zahteva o oceni ili isključenju jednog umesto drugog dokaza, Sud naglašava da nije njegov zadatak da se bavi zakonskim greškama koje su navodno izvršili redovni sudovi (zakonitost), osim i u meri u kojoj su takve greške mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). On sam ne može oceniti zakon koji je doveo dotle da redovni sud donese jednu umesto neke druge odluke. U suprotnom, Sud bi postupao kao sud “četvrtog stepena”, što bi podrazumevalo nepoštovanje granica njegove nadležnosti. Naime, uloga je redovnih sudova da tumače i primenjuju relevantna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi slučaj KI13/16, citiran u tekstu iznad, stav 39 i tu navedene reference).
128. Shodno tome, ovaj navod se mora odbiti kao očigledno neosnovan.

Navod o ispitivanju elektronske opreme

129. Podnosilac zahteva tvrdi da je elektronska oprema ispitana od strane organa koji nije ovlašćen od strane Tužilaštva.
130. Sledstveno navedenom, podnosilac zahteva tvrdi: “Pogledom na izveštaj obaveštenja-analizu ispitivanja elektronske opreme pod pozivom na br. 06/1-03/385-2016 od 14.07.2016. godine, proizilazi da veštačenje NIJE IZVRŠENO od strane Kosovske agencije za forenziku, kao ovlašćenog organa od Specijalnog tužilaštva za izvršenje veštačenja, nego od strane Sektora istrage Direkcije protiv terorizma, organ koji ulazi u organogram jedne druge državne institucije, dakle Policije Kosovo i nikada NIJE BIO OVLAŠĆEN od Tužilaštva za izvršenje veštačenja opreme nađene u PUP “Tosi” i “Auto Market”. [...] “Kosovska agencija za forenziku i Sektor istrage Direkcije protiv terorizma, koji deluje pri Policiji

Kosova, SU DVA RAZLIČITA ORGANA, sa različitim i odvojenim odgovornostima. [...] Sektor istrage Direkcije protiv terorizma pri Policiji Kosova [...] NIJE IMAO NIKAKVO OVLAŠĆENJE za izvršenje veštačenja elektronske opreme”.

131. Na gore pomenute navode, Apelacioni sud je odgovorio: “[...] Kao drugo, ni izveštaj obaveštenja-analiza ispitivanja elektronske opreme sa poz. na br. 06/1-03/385-2016 od 14.07.2016. godine nije neprihvatljiv dokaz zato što ima substancialni nedostatak obaveznih podataka propisanih članovima 138 i 147 ZKP. Zato što je ovaj dokaz uzet shodno zakonskim odredbama - članova 136 i 137 ZKP i nema substancialni nedostatak obaveznih podataka onako kako se navodi. Evidentno je da je tužilac odlukom PPS. br. 39/2014 od 17.06.2016. godine zahtevao od Kosovske agencije za forenziku - Jedinica za informativnu tehnologiju da izvrši veštačenje elektronske opreme koja je zaplenjena od optuženog, dok je ovo veštačenje izvršio Sektor istraga Direkcije protiv terorizma. Međutim, ispitivanje elektronske opreme od strane ovog sektora ne čini ovaj materijalni dokaz neprihvatljivim onako kako navodi branilac, zato što je Sektor istraga Direkcije protiv terorizma ispitivanje elektronske opreme izvršio zahtevom tužioca, dok shodno zakonskim odredbama, odnosno članu 147 stav 2 ZKP za računarsku opremu, elektronske medije za pohranjivanje ili slične uređaje koji su legalno pribavljeni na osnovu sudske naredbe ili uz pristanak, državni tužilac može ovlastiti policijskog službenika ili veštaka da ispita, analizira i pretraži informacije ili podatke sadržane u računarskoj opremi, elektronskim medijima za pohranjivanje ili sličnim uređajima. Po stavu 4 istog člana ovlašćeni policijski službenik ili drugi stručnjak sastavlja stručni izveštaj sa nalazima, u skladu sa članom 138 ovog zakonika, ali i uslova koji se propisuju u ovom stavu (pod stav 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5 i 4.6), a što se u stvari u konkretnom slučaju, shodno ovih odredbi i postupilo (vidi presudu Apelacionog suda PAKR. br. 100/2017 od 23. maja 2017. godine, str. 5, 29. red).
132. Sud primećuje da su redovni sudovi izveli osporeni dokaz oslanjajući se na član 138. [Izveštaj veštaka] i član 147 (2) i (4) [Računarska analiza] ZKP-a, koji utvrđuje da državni tužilac može ovlastiti policijskog službenika ili veštaka da ispita, analizira i pretraži informacije ili podatke sadržane u računarskoj opremi, elektronskim medijima za pohranjivanje ili sličnim uređajima.
133. Sud smatra da navod o ispitivanju elektronske opreme, posebno imajući u vidu detaljan odgovor Apelacionog suda, predstavlja faktičko i zakonsko pitanje, koje je zadatak i prerogativ redovnih sudova. Sud, na osnovu načela supsidijarnosti, ne može svojim odlukama zameniti odluke redovnih sudova.
134. Sa napred navedenog, Sud ponavlja da nije njegov zadatak da se bavi zakonskim greškama koje su navodno izvršili redovni sudovi (zakonitost), osim i u meri u kojoj su takve greške mogle povrediti prava i slobode zaštićene Ustavom (ustavnost). On sam ne može oceniti zakon koji je doveo dotle da redovni sud donese jednu umesto neke druge odluke. U suprotnom, Sud bi postupao kao sud “četvrtog stepena”, što bi podrazumevalo nepoštovanje granica njegove

nadležnosti. Naime, uloga je redovnih sudova da tumače i primenjuju relevantna pravila procesnog i materijalnog prava (vidi slučaj br. KI13/16, citiran u tekstu iznad).

135. Shodno tome, ovaj navod se mora odbiti kao očigledno neosnovan.

Navod o povredi prava na privatnost

Opšta načela iz sudske prakse ESLJP-a koja se odnose na pravo na privatnost prilikom sprovođenja mera tajnog praćenja

136. Sud primećuje da navodi podnosioca zahteva koji se odnose na sprovođenje tajnih mera spadaju u područje primene člana 36. [Pravo na privatnost] Ustava u vezi sa članom 8. [Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života] EKLJP.
137. Sud primećuje da je ESLJP u svojoj sudskoj praksi utvrdio da su tajne mere nadzora, uključujući i telefonske razgovore, obuhvaćeni pojmovima “privatni život” i “prepiska” u smislu člana 8. EKLJP-a. ESLJP je naglasio da “nadzor” predstavlja mešanje u ostvarivanje prava zagaranovanih članom 8. EKLJP-a. Takvo je mešanje opravdano u smislu stava 2. člana 8. EKLJP, ako je u “u skladu sa zakonom”, “teži jednom ili više legitimnih ciljeva navedenih u stavu 2” te “neophodno u demokratskom društvu”, kako bi se postigao taj cilj ili ciljevi (vidi predmete ESLJP-a *Kvasnica protiv Slovačke*, presuda od 9. juna 2009. godine, stav 77 i *Dragojević protiv Hrvatske*, presuda od 15. januara 2015. godine).
138. Izraz “u skladu sa zakonom” na osnovu člana 8.2 EKLJP-a, u načelu zahteva, prvo, da tajna mera ima osnov u domaćem zakonodavstvu; takođe se odnosi i na kvalitet predmetnog zakona koji treba biti dostupan osobi na koju se odnosi koja mora, štaviše, moći predvideti posledice zakona za sebe, te da mera mora biti u skladu sa vladavinom prava (vidi, na primer, predmet ESLJP-a *Kruslin protiv Francuske*, presuda od 24. aprila 1990. godine, stav 27).
139. Pravni uslov “predvidljivosti” ne može se shvatiti tako da bi pojedinac trebao biti u stanju da predvidi kad će vlasti verovatno presresti njegovu komunikaciju kako bi u skladu s okolnostima mogao prilagoditi svoje ponašanje. Međutim, kada se ovlašćenje izvršne vlasti izvršava u tajnosti, opasnost od proizvoljnosti je očigledna. Prema tome, domaći zakon mora biti dovoljno jasan u svojim odredbama kako bi se pojedincima dovoljno ukazalo na to u kojim okolnostima i pod kojim uslovima javne vlasti imaju ovlašćenja da posegnu za takvim merama (vidi predmet ESLJP-a *Bykov protiv Rusije* [VV], presuda od 10. marta 2009. godine, stav 76).
140. U tom smislu, ESLJP je takođe naglasio potrebu za proceduralnim garancijama. Konkretno, budući da sprovođenje tajnog nadzora komunikacije u praksi nije podložno preispitivanju od strane pojedinaca na koje se ono odnosi ili šire javnosti, bilo bi suprotno vladavini prava da se diskrecija dodeljena izvršnoj vlasti ili sudstvu odražava u obliku “neograničenih ovlašćenja (*unfettered power*)” (vidi

odluku ESLJP-a u predmetu *Klass i drugi protiv Nemačke*, 6. septembar 1978. godine i, vidi, takođe, *Blaj protiv Rumunije*, presuda od 8. aprila 2014. godine, stav br. 118).

141. Shodno tome, zakon mora dovoljno jasno propisivati opseg takve diskrecije dodeljene nadležnim organima kako bi se pojedincu garantovala zaštita od proizvoljnog mešanja. Pored toga, s obzirom na opasnost da sistem tajnog nadzora za zaštitu državne sigurnosti može ugroziti demokratiju, ESLJP mora biti uveren da su garancije protiv zloupotrebe dovoljne i delotvorne. Ova ocena zavisi od svih okolnosti predmeta, kao što su priroda, opseg i trajanje mogućih mera, osnov potreban za njihovo nalaganje, organi koji su nadležni za dozvoljavanje, sprovođenje i nadziranje tih mera, kao i vrsta pravnih sredstava protiv njih koje domaće pravo pruža (vidi predmet ESLJP-a *Kennedy protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 18. maja 2010. godine, stav 153).
142. U svojoj praksi, ESLJP je naglasio da on mora utvrditi da li su postupci za nalaganje i sprovođenje tajnih mera takvi da garantuju samo “mešanje” u ono što je “neophodno u demokratskom društvu”. Uz to, vrednosti demokratskog društva se moraju poštovati što je vernije moguće u nadzornim postupcima kako se ne bi prekoračile granice neophodnosti u smislu člana 8.2 EKLJP (vidi, ESLJP, predmet *Dragojević protiv Hrvatske*, presuda od 15. januara 2015. godine, stavovi 78-84 i tu navedene reference).

Primena opštih načela na okolnosti konkretnog slučaja

143. U svetlu prakse ESLJP-a, Sud mora da utvrdi da li je mera tajnog praćenja od strane javnih organa u odnosu na prava podnosioca zahteva koja su zagarantovana članom 36. Ustava i članom 8. EKLJP, prošla trostruki test: (i) da li je mešanje bilo u skladu sa “zakonom” koji je bio dovoljno dostupan (*accessible*) i predvidljiv; (ii) ako jeste, da li je to ograničenje srazmerno legitimnom cilju navedenom u stavu 2. člana 8. EKLJP; i (iii) da li je ograničenje “neophodno u demokratskom društvu”.
144. U tom smislu, Sud ponovo naglašava navod podnosioca zahteva da “*sud nije uspeo da sprovede POSTUPAČNO OBAVEZIVANJE IZ ČLANA 88 ZKP, jer NIJE OBJASNIO RAZLOGE KAKO i ZAŠTO informacija obezbeđena preko tajnih istražnih mera, ima mogućnosti da pomogne u istrazi krivičnog dela i ZAŠTO istraga ne može da se izvrši preko ostalih istražnih mera manje invazivnih [...] protivzakonitost naloga za ovlašćenje i sprovođenje tajnih mera istrage i nadzora, ishodili su povredom prava na privatnost, iz člana 36.3 Ustava Republike Kosovo, kao i inter alia člana 8 EKLJP, zbog podbačaja sudova da bi obrazložili neophodnost i proporcionalnost navedenih mera [...]*”.
145. S tim u vezi, Sud primećuje da su ovaj navod podnosioca zahteva ispitale sve sudske instance redovnih sudova.
146. Naime, Osnovni sud je u vezi sa ovim pitanjem obrazložio sledeće: “*Sudsko veće je ustanovilo da su dokazi obezbeđeni u prethodnom postupku uzeti i sakupljeni*

shodno odredbama ZKPK-a, svi materijalni dokazi su uzeti u primeni naredbi Suda za prikrivene tehničke mere izviđanja i istrage i na ovaj način nisu dokazi uzeti sa povredama odredaba krivičnog postupka predviđene u članu 257 stav 2 ZKPK-a, dakle oni su prihvatljivi dokazi predloženi u početnoj optužbi a onda i sa preinačenom optužbom na osnovu člana 252 ZKPK-a, podnete od strane tužioca [...]” (vidi presudu Osnovnog suda PKR-65/16 od 18. januara 2017. godine, str. 17, 1. red).

147. *Apelacioni sud je pak obrazložio da su “svi dokazi pod rednim brojem od 3-11 (naredbe Suda u vezi sa prikrivenim i tehničkim merama istrage i izviđanja tokom prethodne istrage) [...] uzeti shodno zakonskim odredbama Zakonika o krivičnom postupku i u skladu su sa članom 88 ZKP. Po odredbi iz člana 97 stav 1 ZKP dokazi dobijeni merama predviđenim ovom glavom su neprihvatljivi ako su naredba za mere i njeno sprovođenje nezakoniti, dok iz spisa predmeta jasno proizilazi da nijedna od ovih naredbi za sprovođenje takvih mera nisu protiv zakoniti čak se ni žalbom ne osporavaju u ovom pravcu. Zatim, sud je dao jasne razloge zašto je naredio takve mere, prema tome i navodi da ih sud nije sastavio shodno odredbi iz člana 88 ZKP nisu osnovani” (vidi presudu Apelacionog suda PAKR. br. 100/2017 od 23. maja 2017. godine, str. 6, 3. red).*
148. *Sud ponavlja i obrazloženje Vrhovnog suda da je: “Vrhovni sud [...] ustanovio da su ovi navodi predstavljeni i u žalbi protiv prvostepene presude i Apelacioni sud je prilikom donošenja presude drugog stepena ocenio ove navode i odbio ih kao neosnovane, dok je ovaj Sud našao da su razlozi dati u drugostepenoj presudi zakoniti i pravični i kao takve ih je prihvatio. Istovremeno je ustanovio da ne stoji da ima mane u drugostepenoj presudi koje se u zahtevu navode i da su za većinu od njih dati detaljni razlozi i u ovoj presudi”.*
149. *Na osnovu napred navedenog, Sud primećuje da su redovni sudovi opravdali mere tajnog praćenja oslanjajući se prevashodno na odredbe članova 88, 90, 252.5 i 257.2 ZKP-a. Sud takođe primećuje da član 90. ZKP-a predviđa da se naredbe iz člana 88. ZKP-a mogu koristiti samo za istragu, između ostalog, najmanje jednog od sledećih osumnjičenih krivičnih dela: (i) skrivanje ili neprijavlivanje terorista i terorističkih grupa u skladu sa članom 141. Krivičnog zakonika; i (ii) pripremanje terorističkih dela ili krivičnih dela protiv ustavnog poretka i bezbednosti Republike Kosovo u skladu sa članom 143. Krivičnog zakonika.*
150. *Shodno tome, Sud smatra da iz obrazloženja redovnih sudova, ali i iz sadržaja zahteva u celini, proizilazi: (i) da su mere tajnog praćenja bile zasnovane na zakonu koji je bio i jeste dostupan podnosiocu zahteva, kako bi on prilagodio svoje ponašanje okolnostima slučaja; i (ii) da su navedene mere bile srazmerne i težile legitimnom cilju sprečavanja i suđenja za krivična dela koja su povezana sa terorizmom kao ozbiljnom pretnjom po javnu bezbednost; iz čega proizilazi (iii) da su te mere bile neophodne u demokratskom društvu.*
151. *S obzirom na pozadinu borbe protiv terorizma, Sud smatra potrebnim da se pozove na nekoliko nalaza ESLJP-a u predmetu *Fox, Campbell i Hartley protiv**

Ujedinjenog Kraljevstva: “[...] zločin terorizma takođe spada u posebnu kategoriju. Zbog prisutnog rizika od gubitka života i ljudskih patnji, policija je dužna da deluje maksimalno hitno u pribavljanju informacija, uključujući i informacije iz tajnih izvora. Sem toga, policija često mora da hapsi osumnjičene teroriste na osnovu informacija koje jesu pouzdane, ali koje ne mogu biti otkrivene osumnjičenom niti predočene na Sudu kao potvrda i potkrepa optužbe [...] s obzirom na teškoće koje su prirodne istrazi i gonjenju krivičnih dela vezanih za terorizam u Severnoj Irskoj, “opravdanost” sumnje na kojoj se takva hapšenja baziraju ne može uvek biti procenjena u skladu s istim standardima koji se primenjuju u odnosu na konvencionalna krivična dela. [...] Konvencija se ne treba primenjivati na takav način da se državama ugovornicama postave neproporcionalno velike prepreke na putu preduzimanja delotvornih mera za suprotstavljanje organizovanom terorizmu” (vidi ESLJP, predmet Fox, Campbell i Hartley protiv Ujedinjenog Kraljevstva, presuda od 30. avgusta 1990. godine, stavovi 32-34 i tu navedene reference).

152. Sud utvrđuje da mere tajnog praćenja nisu povredile suštinu prava zagantovanih članom 36.3 [Pravo na privatnost] Ustava u vezi sa članom 8. [Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života] EKLJP.
153. Shodno tome, ovaj navod se mora odbiti kao očigledno neosnovan.

Navod o povredi načela kažnjavanja samo na osnovu zakona - načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima

Opšta načela iz konsolidovane sudske prakse ESLJP-a koja se odnose na načelo kažnjavanja samo na osnovu zakona

154. Sud primećuje da navodi podnosioca zahteva koji se odnose na član 139. KZK-a spadaju u područje primene člana 33. [Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima] Ustava i člana 7. [Kažnjavanje samo na osnovu zakona] EKLJP.
155. Sud se poziva na opšta tumačenja ESLJP-a koja ukazuju da koliko god jasno neka zakonska odredba bila formulisana, uključujući i odredbe krivičnog prava, u svakom sistemu prava postoji neizbežan element potrebe za njihovim sudskim tumačenjem. Sudovima je upravo i poverena uloga presuđivanja kako bi razvejali sve preostale sumnje u vezi sa tumačenjem pravnih normi (vidi odluku ESLJP-a *Kafkaris protiv Kipra*, presuda iz 2008. godine, stav 141).
156. U pravnoj tradiciji država ugovornica EKLJP postoji opšti stav da sudska praksa, kao izvor prava, pruža neophodan doprinos progresivnom razvoju krivičnog prava. Član 7. Konvencije se ne može tumačiti tako da zabranjuje postepeno razjašnjavanje pravila krivične odgovornosti putem sudskog tumačenja od predmeta do predmeta. Ovo pod uslovom da je rezultat sudskih tumačenja u saglasnosti sa suštinom krivičnog dela i da se u razumnoj meri može predvideti

(*S.W. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, stav 36; *Streletz, Kessler i Krenz protiv Nemačke*, stav 50; *Kononov protiv Letonije*, stav 185).

157. Predvidljivost sudskog tumačenja odnosi se kako na sastavne elemente krivičnog dela (*Pessino protiv Francuske*, stavovi 35-36; *Dragotoniui i Militaru-Pidhorni protiv Rumunije*, stavovi 43-47; *Dallas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, stavovi 72-77), tako i na zaprećenu meru kazne (*Alimuçaj protiv Albanije*, stavovi 154-162; *Del Rio Prada protiv Španije*, stavovi 111-117).
158. Ukoliko ESLJP zaključi da nije postojala predvidljivost krivičnog dela, to ga oslobađa potrebe da ocenjuje da li je izrečena kazna sama po sebi propisana zakonom u smislu člana 7. EKLJP-a (*Plechkov protiv Rumunije*, stav 75). Tumačenje strogo procesnih pitanja nema nikakvog uticaja na predvidljivost krivičnog dela te ne otvara nikakva pitanja povrede u smislu člana 7. EKPJP-a (*Khodorkovskiy i Lebedev protiv Rusije*, stavovi 788-790, u vezi sa navodnim procesnim preprekama optuživanju).
159. Kada je reč o usaglašenosti tumačenja domaćih pravosudnih organa sa suštinom krivičnog dela, ESLJP mora da utvrdi da li je tumačenje bilo u skladu sa formulacijom relevantne odredbe krivičnog zakonodavstva tumačene u njenom kontekstu, i da li je to tumačenje bilo nerazumno (vidi, između ostalog, *Jorgic protiv Nemačke*, stavovi 104-108, u odnosu na zločin genocida).

Primena opštih načela na okolnosti konkretnog slučaja

160. Sud ukazuje na sledeći navod podnosioca zahteva: “*U stavovima 102-119 zahteva za zaštitu zakonitosti, odbrana g. Fatos RIZVANOLLIJA [...] izložila povredu načela nekažnjavanja bez zakona [...] upravo zbog toga što, čak i pod pretpostavkom da je g. Fatos RIZVANOLLI zaista izvršio radnje koje su mu stavljene na teret, iste ne čine biće krivičnog dela za koje je on oglašen krivim i osuđen. Vrhovni sud je [...] potpuno prevideo tvrdnje koje je pokrenula odbrana [...] Član 365.1, podstav 1.1 ZKP propisuje na izričit način da: U presudi u kojoj se optuženi oglašava krivim sud će navesti: 1.1. za koje se delo oglašava krivim, uz naznačenje činjenica i okolnosti koje čine obeležja izvršenog krivičnog dela, kao i činjenice i okolnosti od kojih zavisi primena određenih odredaba krivičnog zakona. U tačkama I i II izreke presude Osnovnog suda, koji se u potpunosti prihvata od Apelacionog suda i od Vrhovnog suda, proizilazi da Osnovni sud nije uspeo da obuhvati u izreci, ČINJENICE i OKOLNOSTI KOJI ČINE OBELEŽJA KRIVIČNOG DELA, ČINJENICE i OKOLNOSTI od kojih zavisi sprovođenje člana 139 KZK, kao i da pokažu KAKO NAVEDENE ČINJENICE I OKOLNOSTI SADRŽE KONSTITUTIVNE ELEMENTE KRIVIČNOG DELA, Regrutacija za terorizam iz člana 139. KZK, za koje je osuđen g. Fatos RIZVANOLLI, a što je ishodilo povredom krivičnog zakona na njegovu štetu, kao i samog načela ne kažnjenja bez zakona, sankcionisanog iz člana 7 EKLJP”.*
161. Povodom ovog navoda, Sud primećuje da je Osnovni sud [presuda PKR-65/16, 18. januar 2017. godine], naveo, između ostalog, da je: “[...] Okrivljeni, tokom

vremenskog intervala 2011. – 2014. godine [...] pružio fondove i finansijske resurse u korišćenje licima okrivljenim i osuđenim za terorizam, kao pripadnici terorističkih organizacija ISIS i Al Nusra [...] stavljajući na njihovo raspolaganje upotrebu njegovih vozila 'Toyota', model T22, sive boje, sa registarskim tablicama 01-877-CF, za sada osuđenog ShA i za drugog osumnjičenog SH dana 17.10.2011. godine, vozilo "Ford", zelene boje, sa registarskim tablicama 01-462-CQ, za sada osuđenog ZQ dana 04.10.2013. godine, kao i vozilo "Volkswagen", plave boje, sa registarskim tablicama 01-407-EG, za okrivljenog E.B., dana 07.10.2014. godine. [...] Septembra meseca 2013. godine, po zahtevu sada osuđenog IB, optuženi Fatos je omogućio slanje PB (AN – koji je kasnije ubijen u Siriji) i ShK koji su otputovali u Siriju dana 05.10.2013. godine, zajedno sa HD i KM, ubijeni u sukobu u Siriji, uključujući ovde i IB, ali se ovaj zadnji vraća – deportira od strane turskih aerodromskih organa dana 06.10.2013. godine [...] ovim je izvršio krivično delo u nastavku i u saizvršilaštvu, regrutacija za terorizam iz člana 139 u vezi sa članom 31 KZRK-a”.

162. Sud primećuje da su Apelacioni i Vrhovni sud odbili žalbu, odnosno zahtev za zaštitu zakonitosti podnosioca protiv presude Osnovnog suda [presuda PKR-65/16, 18. januar 2017. godine].
163. Na osnovu napred navedenog, Sud smatra da za tumačenje redovnih sudova relevantnih članova ZKP-a: (i) ne proizilazi da je čitano van konteksta navedenih odredbi ili da je bilo nerazumno ili proizvoljno; i (ii) da su redovni sudovi razjasnili krivičnu odgovornost podnosioca zahteva na osnovu odredbe člana 139. KZK-a. Prema tome, proizilazi da je tumačenje redovnih sudova u saglasnosti sa suštinom krivičnog dela i da je u razumnoj meri predvidljivo.
164. Sud se ponovo poziva na odredbu člana 139. [Regrutovanje za terorizam] Krivičnog zakonika koja predviđa sledeće: “*Svako lice koje regrutuje drugoga za izvršenje ili pripremu izvršenja terorističkog napada, da učestvuje u aktivnostima terorističke grupe, ili da pruži materijalne resurse, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina*”.
165. Sud smatra da tumačenje relevantnih odredbi KZK-a od strane redovnih sudova, uključujući i član 139, nije povredilo suštinu prava zagarantovanog članom 33.1 [Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima] Ustava u vezi sa članom 7. [Kažnjavanje samo na osnovu zakona] EKLJP.
166. Shodno tome, ovaj navod se mora odbiti kao očigledno neosnovan.
167. Na kraju, što se tiče navoda podnosioca zahteva koji se odnose na obrazloženu odluku, delotvorna pravna sredstva i povredu načela *in dubio pro reo*, Sud smatra da se predmetni navodi ne moraju razmatrati jer ne pokreću novo pitanje koje nije prethodno razmotreno u okviru članova 31 (4) [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 33. [Načelo legaliteta i proporcionalnosti u krivičnim postupcima] i 36. [Pravo na privatnost] Ustava u vezi sa članom 6. stavovi 1. i 3 (d) [Pravo na

pravično suđenje], 7. [Kažnjavanje samo na osnovu zakona] i 8. [Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života] EKLJP.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20. i 47.2 Zakona i pravilima 39. (1) (b) i (2), 58. (4) i 59. (2) Poslovnika, dana 2.septembra 2020. godine, većinom glasova

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija koji je pripremio odluku

Radomir Laban

Predsednica Ustavnog suda

Arteta Rama-Hajrizi